

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Informatīvais ziņojums par
Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas
finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas un Šveices
sadarbības programmas apguvi līdz 2013.gada 31.martam**

Satura rādītājs

KOPSAVILKUMS	5
1. 2007. -2013.GADA PLĀNOŠANAS PERIODA ES FONDU INVESTĪCIJAS	6
1.1. Darbības programmu un darbības programmu papildinājumu grozījumi	6
1.2. 2007. – 2013.gada plānošanas perioda ES fondu finanšu progress.....	7
1.2.1. ES fondu finanšu rādītāju progress un mērķu sasniegšana	7
1.2.2. Informācija par valsts budžeta virsstaistībām.....	12
1.2.3. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” mērķu un rezultātu sasniegšana	16
1.2.4. Darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas” mērķu un rezultātu sasniegšana	19
1.2.5. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” mērķu un rezultātu sasniegšana	23
1.3. Lielo projektu īstenošana.....	27
1.4. Kopsavilkums par ES fondu tehniskās palīdzības aktivitāšu īstenošanu	28
2. EEZ/NORVĒGIJAS FINANŠU INSTRUMENTU INVESTĪCIJAS.....	29
3. ŠVEICES PROGRAMMAS INVESTĪCIJAS.....	31
4. NEATBILSTĪBAS UN NEATBILSTOŠI VEIKTI IZDEVUMI ES FONDU UN CITU ĀRVALSTU FINANŠU PALĪDZĪBAS LĪDZFINANSĒTU PROJEKTU IETVAROS	33
4.1. Neatbilstības ar finansiālu ietekmi ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā ES fondos līdz 2013.gada 31.martam.....	34
4.2. Neatbilstības un neatbilstoši veikti izdevumi Šveices programmas ietvaros	37
4.3. Vadības, kontroles un uzraudzības sistēmas darbība, pasākumi risku mazināšanai	37
4.4. Veiktie pasākumi ES fondu vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai	40
4.5. Plānotie pasākumi vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai.....	42
5. ES FONDU IZVĒRTĒŠANAS JAUTĀJUMI	43
6. JAUNAIS ES FONDU 2014.-2020.GADA PLĀNOŠANAS PERIODS.....	44
7. SECINĀJUMI UN TURPMĀKĀ RĪCĪBA	46
PIELIKUMI:	
1. pielikums informatīvajam ziņojumam „2007. – 2013.gada plānošanas perioda ES fondu finanšu investīcijas prioritāšu līmenī līdz 2013.gada 31.martam”.	

Saīsinājumi

AI	-	ES fondu atbildīgā iestāde
AS	-	Akciju sabiedrība
ĀM	-	Ārlietu ministrija
CAF	-	„Construcciones y Auxiliars de Ferrocarriles”
CFLA	-	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
DG EMPL	-	Eiropas Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts
DG REGIO	-	Eiropas komisijas Reģionālās politikas ģenerāldirektorāts
DP	-	Darbības programma
EEZ	-	Eiropas Ekonomikas zona
EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenti – 2009. – 2014.gada perioda Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments un Norvēģijas finanšu instruments		
EIF	-	Eiropas Investīciju fonds
EK	-	Eiropas Komisija
ERAF	-	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	-	Eiropas Savienība
ESF	-	Eiropas Sociālais fonds
ES fondi	-	2007. – 2013.g. plānošanas perioda 1.mērķa ¹ Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Kohēzijas fonds
EM	-	Ekonomikas ministrija
FM	-	Finanšu ministrija
IEM	-	Iekšlietu ministrija
IKP	-	Iekšzemes kopprodukts
IKT	-	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
IZM	-	Izglītības un zinātnes ministrija
KF	-	Kohēzijas fonds
KM	-	Kultūras ministrija
LHZB	-	Valsts akciju sabiedrība „Latvijas Hipotēku un zemes banka”
LIAA	-	Valsts aģentūra „Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra”
LGA	-	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Garantiju aģentūra”
LM	-	Labklājības ministrija
MK	-	Ministru kabinets
NAP	-	Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam
NVA	-	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	-	Nevalstiskā organizācija
PKC	-	Pārresoru Koordinācijas centrs

¹ Ar EK regulu (EK) Nr. 1080/2006, kas stājās spēkā 2006.gada 1.augustā, tiek noteikti trīs mērķi fondu pasākumu īstenošanai. 1.mērķis ir konverģence, kas paredzēts vismazāk attīstīto dalībvalstu un reģionu konverģences paātrināšanai, uzlabojot pieauguma un nodarbinātības nosacījumus un tiek finansēti no ERAF, ESF un KF līdzekļiem. Latvija ir tiesīga saņemt finansējumu šī mērķa ietvaros.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Programma 80.00.00.	-	„Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” programmu 80.00.00 „Nesadalītais finansējums Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai”
PPIV	-	Pārbaudes projektu īstenošanas vietās
PVN	-	Pievienotās vērtības nodoklis
RI	-	ES fondu revīzijas iestāde
Saprašanās memorands	-	2009.gada 28.janvāra Saprašanās memorands starp Eiropas Kopienu un Latvijas Republiku un tā papildinājumi
SM	-	Satiksmes ministrija
SI	-	ES fondu sadarbības iestāde
SIA	-	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SIF	-	Sabiedrības integrācijas fonds
Šveices programma	-	Latvijas un Šveices sadarbības programma
TM	-	Tieslietu ministrija
TP	-	ES fondu tehniskā palīdzība
VARAM	-	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VI	-	ES fondu, EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu un Šveices programmas vadošā iestāde
VIS	-	ES fondu vadības informācijas sistēmas
VKanc	-	Valsts kanceleja
VM	-	Veselības ministrija
VPP	-	Valsts un privātā partnerība
VSS	-	Valsts sekretāru sanāksme
ZM	-	Zemkopības ministrija

Kopsavilkums

Kopumā līdz 2013.gada 31.martam 1.mērķa ES fondu 2007. – 2013. gada plānošanas periodā noslēgti līgumi par 3 367,0 milj. latu jeb 96,9% un veikti maksājumi finansējuma saņēmējiem par 2 045,7 milj latu jeb 59,1% no pieejamā publiskā finansējuma². Sekmīgāk 2013.gada 1.ceturksnī ir veicies ar ESF projektu ieviešanu (109,3% no noteiktā nacionālā maksājumu mērķa). ERAF un KF ieviešanā ir novirzes no plānotā – izpildīti attiecīgi tikai 76,1% un 68,6%. Vienlaikus tiek īstenoti budžeta virssaistību finansējuma ieguldījumu plāni, atsevišķos gadījumos ar novirzēm no iecerētiem termiņiem un pastāv riski negatīvai ietekmei uz pieļaujamo budžeta deficīta līmeni, par ko saskaņā ar noteiktiem finanšu disciplīnas pasākumiem, finanšu ministrs informē MK.

EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu donorvalstis ir apstiprinājušas visas 7 programmas un ir noslēgti visi programmu līgumi par 100% finansējumu. Pārskata periodā aktīvi noritēja darbs pie programmu uzsākšanas un nozaru ministriju izstrādāto MK noteikumu projektu par programmu īstenošanu saskaņošana, un jau ir noslēdzies pirmais projektu konkurss SIF apsaimniekotajā programmā „NVO fonds”. Vienlaikus, lai sekmētu iespējas īstenot projektus pēc iespējas ātrāk, ierosināts tiesību aktu projektus par programmu īstenošanu virzīt kā MK lietu.

Šveices programmā turpinās desmit projektu īstenošana, atsevišķos projektos ar paaugstinātu, bet kontrolētu risku, savukārt divu projektu īstenošana jau ir noslēgusies.

Turpinās Latvijas interešu pārstāvība sarunās par Kohēzijas politikas regulējumu pēc 2013.gada, kā arī nodrošināta dalība ieviešanas un deleģēto aktu ekspertu sanāksmēs un nacionālo dokumentu izstrādē, lai nodrošinātu maksimāli savlaicīgu 2014. – 2020.gadu plānošanas perioda īstenošanas uzsākšanu, mazinot administratīvo slogu un kāpināt rezultativitāti.

Ar mērķi līdz nākamajam 2014. – 2020.gada plānošanas periodam novērst kontrolējamos riskus, t.sk. neatbilstoši veikto izdevumu rašanās un korupcijas riskus, apzināt atlikušos riskus un sistēmas trūkumus, nepilnības, VI ir veikusi vairākus būtiskus pasākumus, t.sk., izstrādājusi vadlīnijas, kuras atrodamas ES fondu interneta vietnē³, izveidojusi risku vadības reģistru, kurā iekļauts un tiek pārvaldīts interešu konfliktu un krāpšanas risks un veikusi citus pasākumus (plašāk par paveikto skatīt sadaļā 4.3., „Vadības, kontroles un uzraudzības sistēmas darbība, pasākumi risku mazināšanai”).

² Publiskais finansējums ietver gan ES fondu finansējumu, gan arī valsts budžeta un pašvaldību budžeta līdzfinansējumu (neskaitot piešķirtā valsts budžeta virssaistību finansējumu).

³ „Vadlīnijas ziņošanai par Eiropas Savienības fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2007. – 2013.gada plānošanas periodā” http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/Neatbilstibu_vadl_nijas_FINAL26.09.2012.pdf ; „Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu Eiropas Savienības fondu finansētajos projektos” http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/10_10_vadlinijas_finansu_korekcijas.pdf

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

1. 2007. -2013.gada plānošanas perioda ES fondu investīcijas

1.1. Darbības programmu un darbības programmu papildinājumu grozījumi

Lai nodrošinātu efektīvu un operatīvu ES fondu ieviešanu, kā arī lai reaģētu uz pārmaiņām sociāli ekonomiskajā situācijā valstī un nozaru politikās, pārskata periodā AI un VI ir veikušas vairākus nepieciešamos grozījumus plānošanas dokumentos –DP un to papildinājumos. Plānošanas dokumenti ir pieejami ES fondu interneta vietnē⁴.

Grozījumi DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” 2013.gada 1.ceturksnī netika veikti, bet ar MK 2013.gada 4.marta rīkojumu tika apstiprināti grozījumi DP papildinājumā, kas paredz:

- 1) Apakšaktivitātes „Atbalsts mūžizglītības politikas pamatnostādņu īstenošanai” ietvaros pārskatīt pasākumā noteiktos mērķgrupas kritērijus, prioritāri nodrošinot mūžizglītības iespējas tām nodarbinātām un pašnodarbinātām personām (izņemot valsts civildienestā nodarbinātos), kuras bezdarba riskam pakļautas visvairāk (vecumā no 45 gadiem vai vecumā no 25 – 44 gadiem (ieskaitot) un atbilst vienam no kritērijiem: personai ir noteikta invaliditāte, personai ir divi bērni vai vairāk vecumā līdz 18 gadiem vai persona ir atzīta par trūcīgu).
- 2) Papildināt apakšaktivitātes „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” mērķa grupu ar potenciālajiem darba ņēmējiem (t.sk. jauniešiem vecumā no 13 līdz 25 gadiem), lai paaugstinātu to informētību un izpratni par darba aizsardzības un darba attiecību jautājumiem. Kā arī grozījumi paredz precizēt terminoloģiju apakšaktivitātes „Kompleksi atbalsta pasākumi iedzīvotāju integrēšanai sabiedrībā un darba tirgū” pasākuma „Darbnīcas jauniešiem” ietvaros atbilstoši izglītību reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

Grozījumi DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” un tās papildinājumā 2013.gadā 1.ceturksnī netika veikti.

Grozījumi DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” 2013.gadā netika veikti, bet grozījumi DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumā ir veikti divas reizes:

- 1) Ar MK 2013.gada 9.janvāra rīkojumu Nr.11 apstiprināti grozījumi DP papildinājumā, kas paredz precizēt finansējuma saņēmēju loku apakšaktivitātes „Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” ietvaros, kā iespējamo finansējuma saņēmēju nosakot arī tiesu varas institūciju, kā arī tiek precizētas atbalstāmās darbības, kā iespējamo atbalsta veidu nosakot arī komunikācijas tehnoloģiju infrastruktūras projektu īstenošanu.
- 2) Ar MK 2013.gada 4.marta rīkojumu Nr.70 apstiprināti grozījumi DP papildinājumā, kas paredz KF finansējuma pārdali starp apakšaktivitātēm, ņemot

⁴ ES fondu interneta vietnē pieejami Latvijas plānošanas dokumenti: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=470>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

vērā nepieciešamību veikt investīcijas centralizēto siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai.

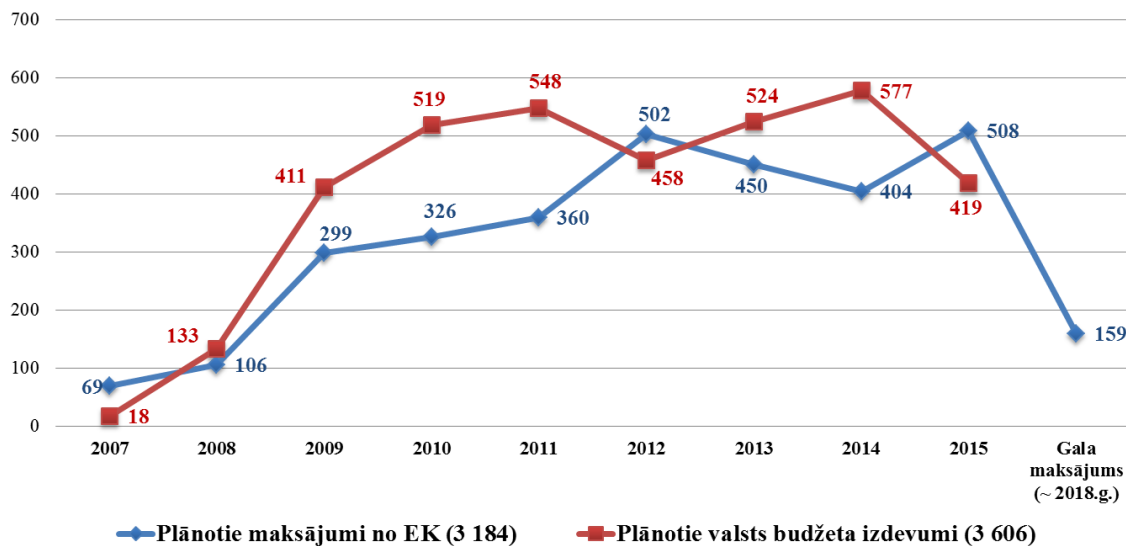
Pārskata periodā tika sasauktas divas darba grupas sēdes, lai turpinātu darbu pie priekšlikumu izstrādes darbību pārklāšanās risku novēršanai⁵. Darba grupas locekļi ir iesnieguši savus priekšlikumus darbību pārklāšanās risku novēršanai, par kuriem plānots diskutēt nākamajā darba grupas sēdē pēc analīzes veikšanas par investīciju teritoriālo plānojumu attiecībā uz ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas periodu, kuru FM veic sadarbībā ar nozaru ministrijām un PKC.

1.2. 2007. – 2013.gada plānošanas perioda ES fondu finanšu progress

1.2.1. ES fondu finanšu rādītāju progress un mērķu sasniegšana

Kopā no projektu īstenošanai pieejamiem 3,5 mljrd. latu publiskā finansējuma, kas ietver gan ES fondu finansējumu, gan arī valsts budžeta un pašvaldību budžeta līdzfinansējumu (neskaitot piešķirtā valsts budžeta virssaisību finansējumu 298,6 milj. latu), ir noslēgti 5 519 līgumi par projektu īstenošanu 3,4 mljrd. apmērā, t.i., 96,9%, savukārt finansējuma saņēmējiem ir izmaksāta vairāk nekā puse, t.i., 59,1%.

Grafiks Nr. 1 „Finanšu plūsma 2007.-2013.gada plānošanas periodā (milj. latu).”

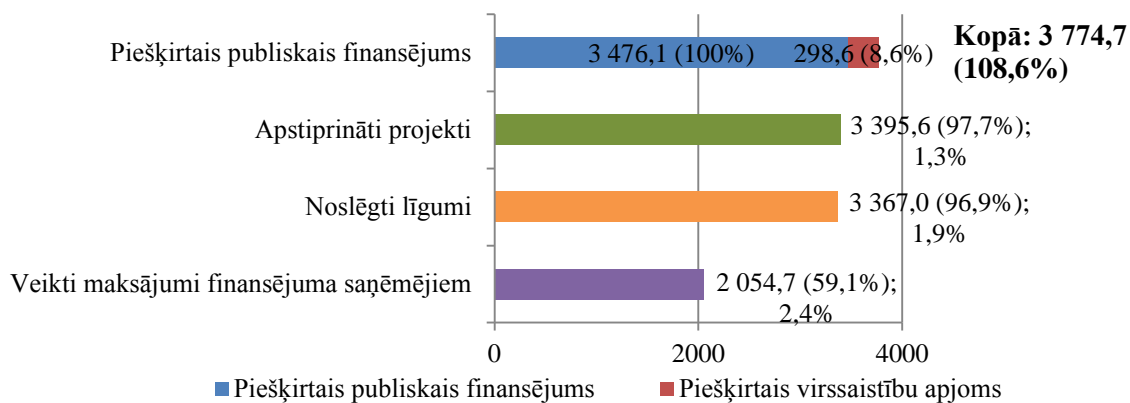
Detalizētu informāciju par finanšu investīcijām, tai skaitā maksājumu finansējuma saņēmējiem mērķu izpildi, skatīt ziņojuma sadaļās un tajās iekļautajos grafikos, kurās sniegta informācija par publisko resursu ieguldījumu DP (sadaļas 1.2.3. – 1.2.5., 1.3., 1.4.), grafikos Nr.2 – Nr.6, pielikumā Nr.1, ES fondu interneta vietnē⁶ un par valsts

⁵ ņemot vērā MK 2012.gada 21.augusta sēdes protokollēmuma Nr.48 28.§ „Informatīvais ziņojums „Par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta un Latvijas un Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 30.jūnijam”” 10.punktā noteikto; <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2012-08-21>

⁶ ES fondu interneta vietnes sadaļa par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909> FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

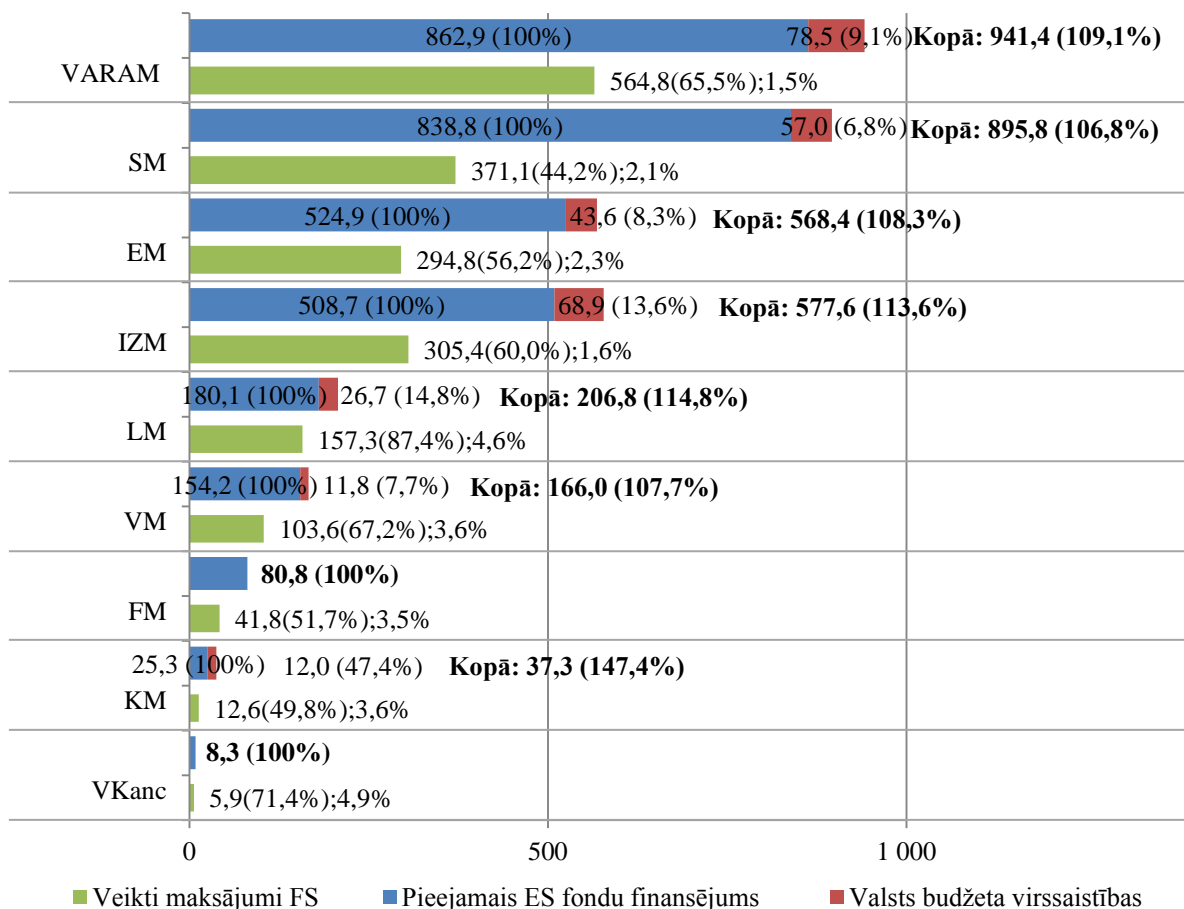
budžeta izpildi un budžeta virssaistību izpildi skatīt ziņojuma sadaļā 1.2.2. „Informācija par valsts budžeta virssaistībām” un ESf fondu interneta vietnē⁷.

Grafiks Nr.2 „ES fondu finanšu investīcijas līdz 2013.gada 31.martam; Publiskais finansējums, milj. latu (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2012.gada 31.decembrim, %.”

⁷ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu valsts budžeta apguvi <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1141>

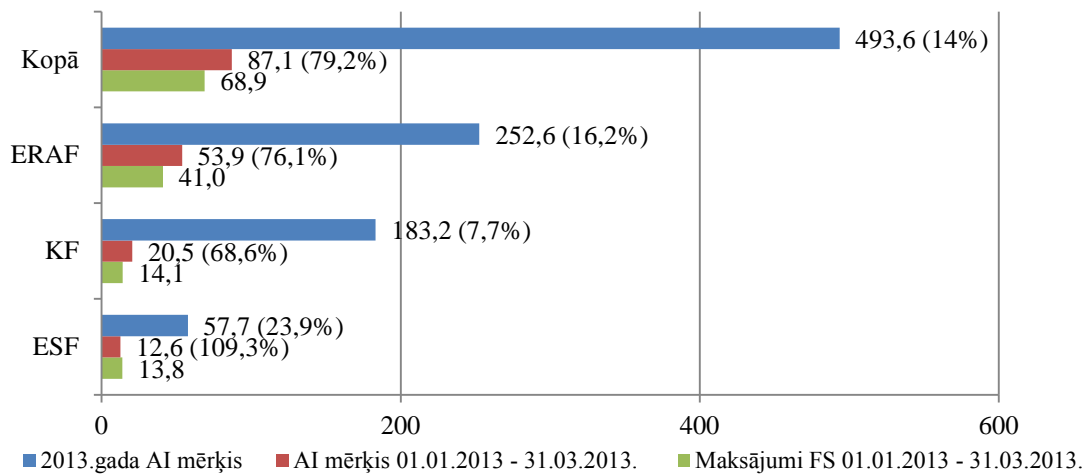
Grafiks Nr.3 „ES fondu finanšu investīcijas līdz 2012.gada 31.martam; ES fondu finansējums, milj. latu (% no pieejamā ES fondu finansējuma); progress pret datiem līdz 2012.gada 31.decembrim, %.”

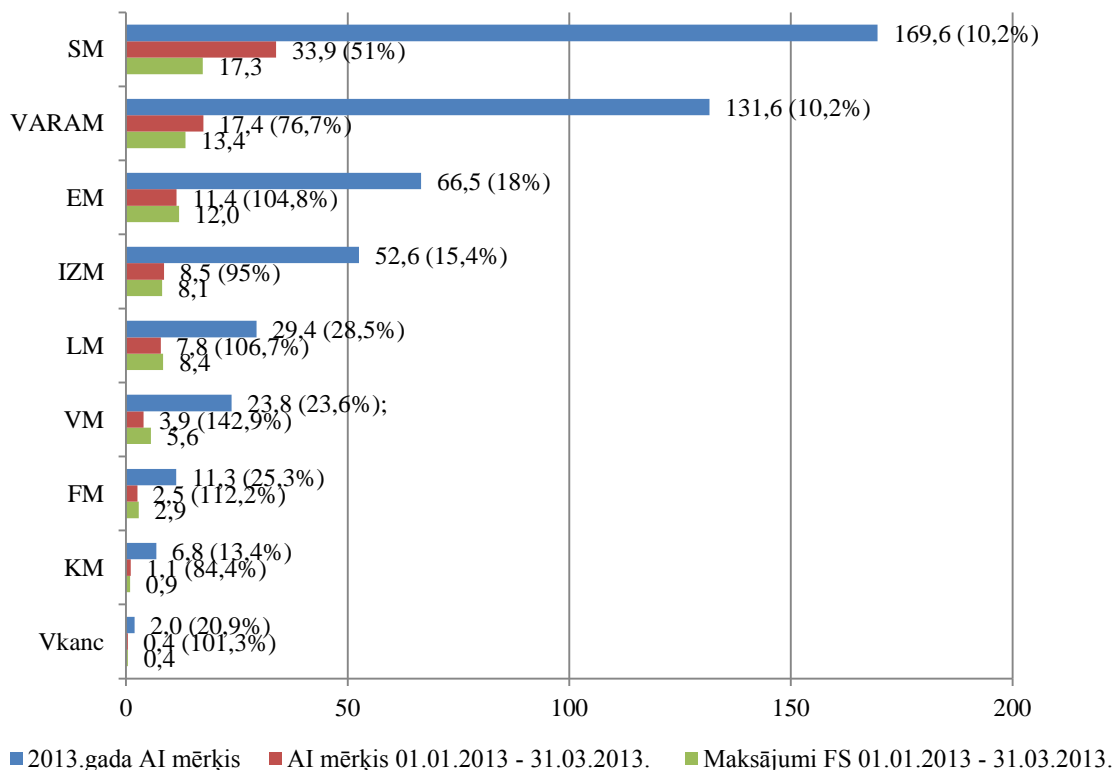
Lai nodrošinātu sekmīgu ES fondu investīciju projektu īstenošanu, 2013.gada 12.marta MK sēdē⁸ tika apstiprināti 2013.gada mērķi maksājumiem finansējuma saņēmējiem par ES līdzfinansējuma daļu kopā vismaz 493,6milj. latu, kas ir izaicinājums, salīdzinot ar 2012.gadu. Ņemot vērā AI gūto pieredzi aktivitāšu īstenošanā, AI mērķus 2013.gadam ir noteikušas samērā piesardzīgi, tomēr 2013.gada 1.ceturkšņa mērķa maksājumiem finansējuma saņēmējiem izpilde nav pietiekoši apmierinoša – maksājumi ir veikti 79,2% apmērā no plānotā līdz 2013.gada 31.martam – ko kavē DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” projektu īstenošanas sarežģītumi īpaši SM pārziņā esošajās aktivitātēs (51% mērķa izpilde). Pārējo DP noteiktie mērķi ir izpildīti ar rezervi (DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” 109,3% un DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” – 105,8%).

⁸ 2013.gada 12.marta MK sēdes protokols Nr.12 32.§. Pieejams MK interneta vietnē: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2013-03-12>
 FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.4 „Informācija par kopējiem mērķiem maksājumiem finansējuma saņēmējiem un to izpildi līdz 2013.gada 31.martam; ES fondu finansējums, milj. latu (mērķa izpilde, %).”

Grafiks Nr.5 „Informācija par AI mērķiem maksājumiem finansējuma saņēmējiem un to izpildi līdz 2013.gada 31.martam; ES fondu finansējums, milj. latu (mērķa izpilde, %).”

Vislīdzīgāk ES fondu līdzekļu investīcijas tiek veiktas KF ietvaros (izpildīti 68,6% no 2013.gada 1.ceturkšņa mērķa). Pārskata periodā KF investīcijas plānotajā apmērā nav veikusi SM un EM, attiecīgi par 54% un 59,6% no plānotā apmērā. Ņemot vērā ieilgušo ziemu Latvijas teritorijā, būvniecības darbi aizkavējas, līdz ar ko finansējuma saņēmēji iekavē maksājumu pieprasījumu iesniegšanu, kas attiecīgi veido laika nobīdes izmaksu izvērtēšanā un izmaksu veikšanā EM ieviestajā apakšaktivitātē „Pasākumi centralizētas

siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” un aktivitātē „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība”. SM ieviesto KF finansēto projektu ieviešanas tempi atpaliek no plānotajiem (t.sk. lielo projektu), kas, galvenokārt, saistīts ar problēmām iepirkumos, juridiskiem sarežģījumiem būvdarbu vajadzībām nepieciešamo zemju atsavināšanas jautājumos, kā arī tiesvedības procesiem, kā arī šajos projektos būvdarbu problēmu risināšana ieilgst neparedzēti ilgo auksto laikapstākļu dēļ. Taču SM ieviestajās aktivitātēs faktiskā izpilde ir lielāka, jo ar pārskata periodā iesniegtiem maksājuma pieprasījumiem tika dzēsti KF investīciju projektu ietvaros iepriekš veiktie avansa maksājumi.

2013.gada 1.ceturksnī kopējā FM pārziņā esošo ES fondu **budžeta izdevumu plāna izpilde** ir bijusi salīdzinoši laba – 96,3% no plānotajiem 77,2 milj. latu, neizpilde 2,9 milj. latu, lai gan notikusi finansējuma pārplānošana uz gada otru pusi (par ko liecina arī maksājumu mērķu izpildes novirzes)⁹. Aktuālā informācija par ES fondu valsts budžeta apguvi ik mēnesi tiek ievietota ES fondu interneta vietnē¹⁰.

2013.gada 1. ceturksnī kopā tika apgūti 14,6% no gada plāna ministriju budžetos un ierasti kā katru gadu lielākā daļa fondu finansējuma plānota gada turpmākajos mēnešos, īpaši izceļot gada pēdējo ceturksni (līdz pat 40% no gada izpildes).

Lielākās budžeta neizpildes ministriju dalījumā gada 1.ceturksnī bija IZM (1,1 milj. latu), EM (0,7 milj. latu) un KM (0,3 milj. latu). Detalizēta informācija skatīt ES fondu interneta vietnē¹¹. Lielākās budžeta neizpildes aktivitāšu dalījumā – informāciju un komunikāciju tehnoloģiju projekti (1,0 milj. latu), tehniskā palīdzība (0,2 milj. latu), sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana (0,2 milj. latu), mācību aprīkojums profesionālās izglītības skolās (0,2 milj. latu), ārējo tirgu apgūšana (0,2 milj. latu), biznesa inkubatori (0,2 milj. latu).

Kopumā pilnīgi ES fondu finansējuma ieguldījumi nav apdraudēti, tomēr finansējuma pārplānošana uz nākamajiem gadiem nozīmē lielāku slogu gan valsts budžetam, gan ES fondu vadībai kopumā, jo, sākot ar 2014.gadu, būs jāadministrē esošais un jaunais plānošanas periods vienlaicīgi.

Salīdzinot ES fondu finanšu rādītājus starp jaunajām ES dalībvalstīm, ņemot vērā aktuālākos EK datus par EK veiktajiem kopējiem maksājumiem ES dalībvalstīm līdz 2013.gada 8.aprīlim, Latvija, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, ir pakāpusies par vienu vietu, starp visām ES dalībvalstīm ierindojoties 9.vietā, bet starp jaunajām dalībvalstīm – 3.vietā. Savukārt ESF ietvaros Latvija arī 2013.gada 1.ceturksnī saglabā līderpozīciju,

⁹ 2012.gada 1.ceturksnī plāns tika izpildīts tikai par 86,2% un kopējā neizpilde bija 9,8 milj. latu.

¹⁰ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu valsts budžeta apguvi:

<http://www.esfondi.lv/page.php?id=1141>

¹¹ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu valsts budžeta apguvi:

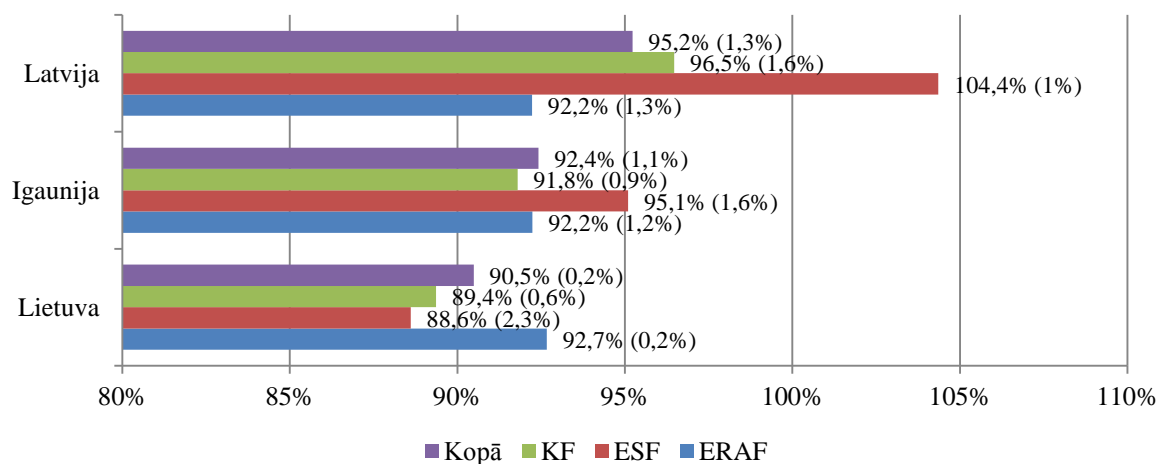
<http://www.esfondi.lv/page.php?id=1141>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

veikti maksājumi 84,4% apmērā no pieejamā ES fondu finansējuma. Detalizētu informāciju skatīt ES fondu interneta vietnē¹².

Salīdzinot Baltijas valstis, ES fondu investīcijas Baltijas valstīs tiek veiktas līdzīgi. Latvija šobrīd ir noslēgusi līgumus par projektu īstenošanu 95,2% apmērā no pieejamā ES fondu finansējuma, apsteidzot pārējās Baltijas valstis, taču nedaudz atpaliek no tām veikto un no EK saņemto maksājumu apjomā. Detalizētu informāciju skatīt grafikā Nr.6 un ES fondu interneta vietnē¹³.

Grafiks Nr.6 „Baltijas valstu ES fondu investīciju salīdzinājums dalījuma pa fondiem līdz 2013.gada 31.martam (noslēgtie līgumi; % no ES fondu finansējuma), progress pret datiem līdz 2012.gada 31.decembrim, %.”

1.2.2. Informācija par valsts budžeta virssaistībām

Atbilstoši MK lēmumiem¹⁴ valdība ir apstiprinājusi iespēju AI papildus jau piešķirtajam publiskajam piešķīrumam uzņemties virssaistības 298,6 milj. latu apmērā. Līdz 2013.gada 31.martam virssaistību finansējuma līgumi noslēgti par 97,9 milj. latu, kas ir 107,9% no plānotā noslēgto līguma apjoma līdz 2013.gada 1.ceturksnim (90,1 milj. latu), lai gan aktivitāšu līmenī ir mērķa neizpildes. Savukārt lauzto līgumu un neatbilstību apjoms, kas šobrīd dzēstu uzņemtās virssaistības, ir 34,9 milj. latu.

Ņemot vērā noteiktos disciplinējošos pasākumus, par ko informācija pieejama iepriekšējos FM informatīvajos ziņojumos, finanšu ministrs sākot ar šo ceturksni ziņojumu var rosināt MK lemt par virssaistību apjoma proporcionālu samazinājumu vai virssaistību pārdali uz tām ES fondu aktivitātēm, kurās ir pieejami projekti augstā gatavības pakāpē.

¹² ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu un Kohēzijas fonda kopējiem EK veiktiem maksājumiem dalībvalstīm: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1065>

¹³ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu apguves salīdzinājumu starp Baltijas valstīm 2007-2013.g.: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1025>

¹⁴ Detalizēta informācija par virssaistībām pieejama ES fondu interneta vietnē: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1142>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Atbilstoši MK 2012.gada 4.decembra sēdes protokolam Nr.68 (34.§, 4. un 5.p.), sākot ar 2013.gada 1.martu par virssaistību apjoma proporcionālu samazināšanu MK lemj, ja iestājas vismaz viens no šādiem apstākļiem:

1)AI noteiktā kumulatīvā ikmēneša maksājumu finansējuma saņēmējiem plāna neizpilde 2 mēnešus pēc kārtas ir vismaz 10% un vienlaikus pārsniedz 250 tūkst. latu;

2)aktivitātei 2013.-2015.gada ietvaros ceturksnī paredzēto noslēgto līgumu par plānoto virssaistību finansējuma apjomu neizpilde ir lielāka par 10% un vienlaikus pārsniedz 250 tūkst. latu.

Ņemot vērā šos nosacījumus, tika analizēta atbildīgo iestāžu mērķa maksājumiem finansējuma saņēmējiem un virssaistību līgumu plānu izpilde februārī un martā. Atbildīgo iestāžu maksājumu mērķu izpilde tika vērtēta fondu griezumā.

Detalizēta informācija grafikā Nr.7 „Virssaistību līgumu plāna un AI mērķu maksājumiem FS neizpildes uz 2013.gada 31.martu”.

Kopējā noteikto nosacījumu neizpilde uz 2013.gada 31.martu ir 37,4 milj. latu¹⁵ un, izpildot MK uzdevumu¹⁶, š.g. 15.aprīlī FM informēja Koalīcijas partneru darba grupu par ES fondu jautājumiem par situāciju saistībā ar negatīvo ietekmi uz budžeta deficītu un fiskālo telpu un, ka virssaistību finansējums būtu jāsamazina saskaņā ar definētiem kritērijiem šādām AI:

1. SM 16,3 milj. latu apmērā (virssaistību līgumu neizpilde aktivitātēs: „Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās” un „TEN-T autoceļu tīkla uzlabojumi”);
2. VARAM 13,2 milj. latu apmērā (virssaistību līgumu neizpilde aktivitātēs: „Pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstība nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros”, apakšaktivitātē „Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” un aktivitātē „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai”);
3. KM 4,0 milj. latu apmērā (virssaistību līgumu neizpilde aktivitātē „Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā”);
4. EM 3,8 milj. latu apmērā (virssaistību līgumu neizpilde aktivitātē „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi”).

Koalīcijas partneru darba grupas sanāksmes laikā, uzklusot AI argumentāciju kavējumiem un turpmākiem plāniem, vienojās, ka tiek dots laiks situācijas uzlabošanai, vienlaikus nav pieļaujamas papildus virssaistības un FM jāturpina ziņot par neizpildēm ar nākamo ceturksņa ziņojumu. Attiecīgi VARAM priekšlikums palielināt virssaistību

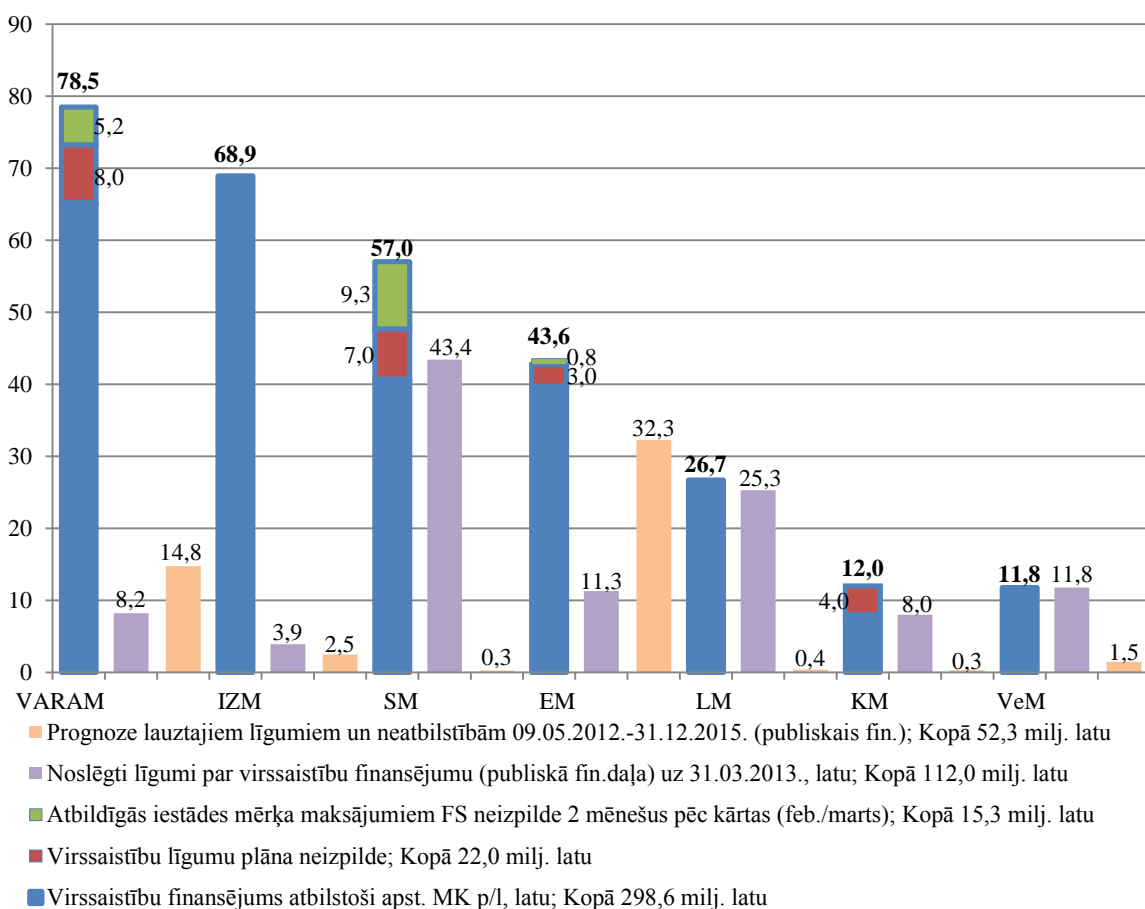
¹⁵ Neizpilde tiek aprēķināta, ņemot vērā AI maksājumu mērķa finansējuma saņēmējiem neizpildi februārī un martā SM, VARAM, KM, EM (15,4 milj. latu) un noslēgto līgumu neizpilde 2013.gada 1.ceturksnī SM, VARAM, KM, 22,0 milj. latu.

¹⁶ MK 2013.gada 12.marta sēdes protokollēmuma Nr.14 10.punkts

finansējumu „Atbalsts novadu pašvaldību kompleksai attīstībai” par 2,7 milj. latiem papildus attīstības projektu īstenošanai Alūksnes novada pašvaldībā” netika atbalstīts.

Attiecībā uz LM pieteikto jautājumu par sarežģījumiem ERAF projektā „Valsts sociālās aprūpes centra „Rīga” sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu attīstība” ir panākta vienošanās LM sadarbībā ar FM rast risinājumu par iespējamiem finansēšanas avotiem papildu nepieciešamā finansējuma piesaistīšanai, kā arī LM sniegt priekšlikumus par iespējamām valsts budžeta virsstaistību pārdalēm no tādām aktivitātēm, kur ir virsstaistību neizpildes pēc noteiktajiem kritērijiem.

Grafiks Nr.7 „Virsstaistību līgumu plāna un AI mērķu maksājumiem FS neizpildes uz 2013.gada 31.martu”.

Atbilstoši 2012.gada 8.maija MK lēmumam¹⁷, FM reizi ceturksnī izvērtē virsstaistību potenciālo ietekmi uz valsts budžeta deficītu.

Virsstaistību ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci

Valdībā apstiprināto virsstaistību publisko izdevumu daļas, t.i., 298,6 milj. latu, ietekme uz budžeta bilanci ir novērtēta pēc diviem scenārijiem.

¹⁷ Ņemot vērā MK 2012.gada 8.maija sēdes protokollēmuma Nr.25 26.§ 8.punktu Finanšu ministrijai reizi ceturksnī izvērtēt uzņemto virsstaistību apmēru un potenciālo ietekmi uz valsts budžeta deficītu 2013.-2015.gadā un nepieciešamības gadījumā informēt MK.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

1) Situācijā, kad izdevumi virssaistību projektu īstenošanai kopā ar pārējiem ES fondu projektu izdevumiem nepārsniedz ES fondu piešķiruma kopējo apmēru, virssaistību izdevumi nerada papildu ietekmi uz vispārējās valdības budžeta deficītu, tādējādi nodrošinot, ka vispārējās valdības budžeta deficītu veido vienīgi realizēto projektu nacionālais līdzfinansējums.

2) Situācijā, kad izdevumi virssaistību projektu īstenošanai kopā ar pārējiem ES fondu projektu izdevumiem pārsniedz ES fondu piešķiruma kopējo apmēru, virssaistības ir uzskatāmas par nacionālajiem publiskajiem izdevumiem (faktiski palielinās realizēto projektu nacionālais līdzfinansējums), attiecīgi palielinot arī vispārējās valdības budžeta deficītu, jo par veiktajiem virssaistību izdevumiem valsts budžetā netiek saņemti ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi (atmaksas no Eiropas Komisijas). Šobrīd budžeta deficīta negatīvā ietekme ir prognozējama attiecīgā plānošanas perioda pēdējā gadā, kad tiek veikti projektu maksājumi, t.i., 2015.gadā – gads, kurā izdevumus nekompensēs atbilstoši ieņēmumi. Šajā gadā būs novērtējams tas virssaistību apjoms, kas faktiski ticis apgūts (izdevumu apmērs, kas pārsniedzis piešķiruma līmeni) un par kuru attiecīgi palielināms deficīts atbilstoši Eiropas kontu sistēmas metodoloģijai.

Minēto deficīta palielinošo efektu no virssaistībām daļēji var kompensēt ES fondu finansējuma neapguve (lauztie līgumi, neatbilstības, kavētas iepirkuma procedūras, kā rezultātā projekts netiek īstenots u.tml.). Pašreizējais pieņēmums, kas ir iestrādāts Latvijas Konverģences programmā 2013.-2016. gadam, paredz, ka 50% no līdzšinēji apstiprinātajām virssaistībām pārsniegs ES piešķirumu, attiecīgi palielinot nacionālos publiskos izdevumus, par kuriem netiks saņemtas atmaksa no Eiropas Komisijas. Ņemot vērā šo pieņēmumu, tiek prognozēts, ka vispārējās valdības deficīts būs saskaņā ar noteikto deficīta mērķi 0,9% no IKP apmērā.

Tomēr pastāv risks, ka var materializēties arī ievērojami lielāks virssaistību apjoms nekā prognozēts – atbilstoši pašlaik atbildīgo iestāžu sniegtajai informācijai, apstiprinātās virssaistības (298,6 milj. latu) tikai nelielā apmērā kompensētu lauztie līgumi un neatbilstības (52,3 milj. latu), tādējādi realizēto virssaistību apjoms sasniegtu 246,3 milj. latu jeb 82% no līdzšinēji apstiprinātajām virssaistībām. Šajā scenārijā vispārējās valdības budžeta bilance pasliktinātos gan no nacionālās valsts budžeta metodoloģijas viedokļa (papildu izdevumi virssaistību projektu īstenošanai), gan papildus efektu radītu arī Eiropas kontu sistēmas budžeta bilances korekcijas, kopumā palielinot vispārējās valdības budžeta deficītu 2015.gadā par 165 milj.latu jeb 0,9% no IKP, tādējādi deficītam sasniedzot 1,8% līmeni no IKP.

Vienlaikus jāņem vērā, ka Centrālās statistikas pārvaldes faktiskie vispārējās valdības budžeta deficīta aprēķini var atšķirties no augstāk aprakstītajiem prognožu pieņēmumiem, ko pamatā var noteikt metodoloģijas izmaiņas vai arī izmaiņas Centrālās statistikas pārvaldes izmantotajos informācijas avotos.

Kopumā jāatzīmē, ka, faktiski realizēto virssaistību apjomam pārsniedzot ES fondu piešķiruma apjomu, samazināsies arī papildu pieejamā finansējuma jeb fiskālās telpas apjoms 2015.gadā jauno politikas iniciatīvu īstenošanai.

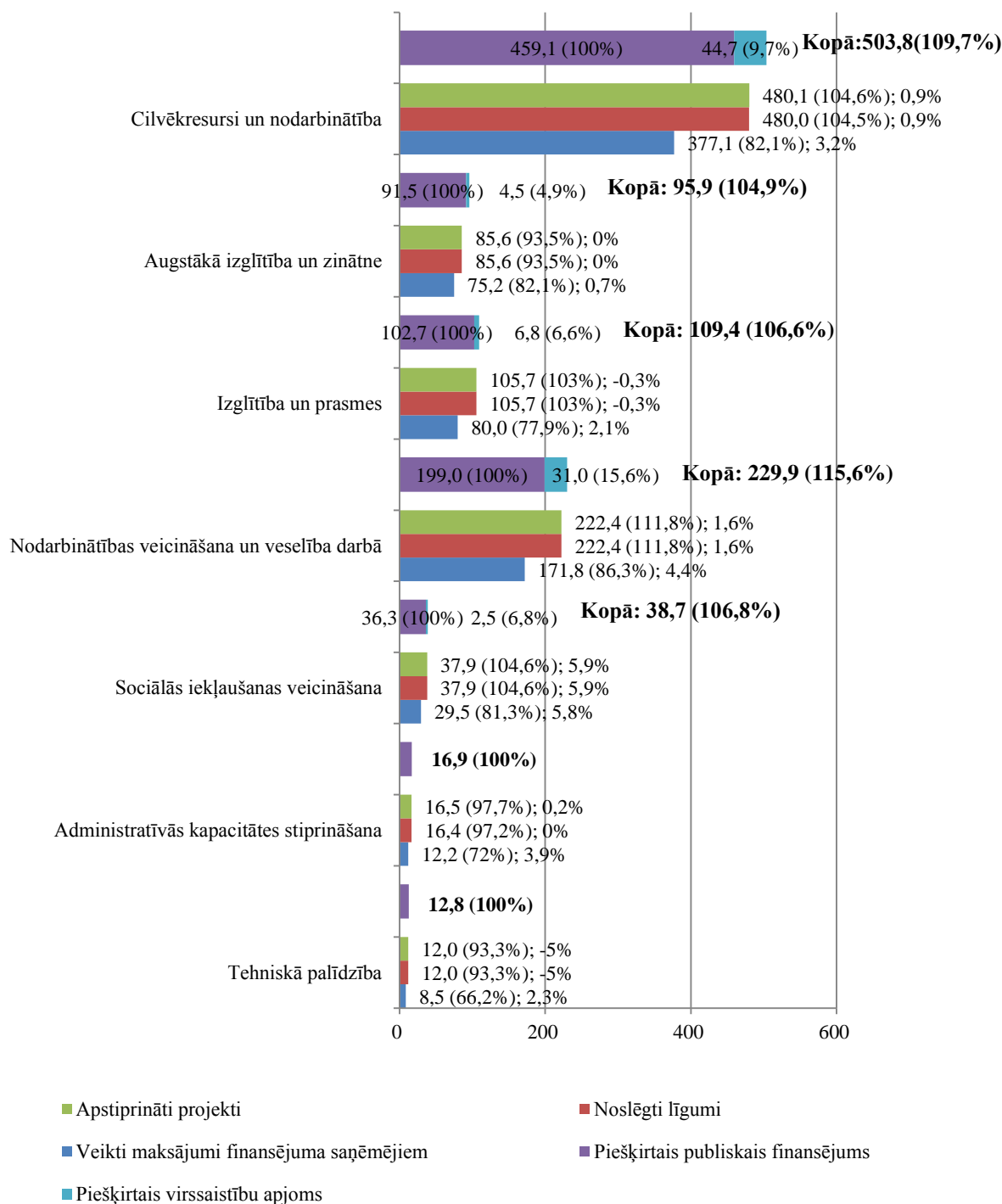
1.2.3. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” mērķu un rezultātu sasniegšana

DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” ieviešana 2013.gada 1. ceturksnī kopumā vērtējama kā laba – apstiprināto projektu un noslēgto līgumu apjoms palielinājies par 0,9% – sasniedzot 104,5%, pateicoties piešķirtajām valsts budžeta virsstaistībām, savukārt finansējuma saņēmējiem izmaksātā finansējuma kopapjoms pārskata periodā pieaudzis par 3,2%, sasniedzot 82,1%, visstraujāk sociālās iekļaušanas veicināšanas jomā (5,8%), kā arī nodarbinātības atbalsta jomā, (4,4%), bet mazāk izteikts progress bijis administratīvās kapacitātes jomā. Savukārt profesionālās izglītības, un augstākās izglītības jomā vērojams progress atbilstoši plānotajam.

Detalizētāku informāciju par veiktajām finanšu investīcijām un aktivitāšu ieviešanu skatīt grafikā Nr.8 un pielikumā Nr.1 un ES fondu interneta vietnē¹⁸, kā arī turpmāk tekstā dalījumā pa prioritātēm.

¹⁸ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu finanšu progresu: http://www.esfondi.lv/page.php?id=909FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.8 „ES fondu finanšu investīcijas līdz 2013.gada 31.martam DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība”; Publiskais finansējums, milj. latu (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2012.gada 31.decembrim,%.”

Rādītāju sasniegšanas progress turpinājies LM administrētajās nodarbinātības veicināšanas un sociālās iekļaušanas aktivitātēs, vairākās no kurām sasniegts 90 līdz 100% no plānošanas dokumentos noteiktās vērtības – attiecībā uz modulārās apmācībās/neformālās izglītības, pārkvalifikācijas un tālākizglītības pasākumos iesaistīto skaitu. Ņemot vērā joprojām salīdzinoši augstos bezdarba rādītājus Latvijā, turpinājušās

bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību programmas konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū un pārskata periodā apmācīto skaits pieaudzis par 6067, kas apliecina, ka ar kopējo (t.sk. par valsts budžeta virsstaistībām) noteikto rādītāju – 126 576 personas – plānoto mērķi iespējams pārsniegt.

Nodarbinātības līmeņa paaugstināšanai un bezdarba mazināšanai pašvaldību līmenī 2012.gada sākumā uzsāktās algotu pagaidu sabiedrisko darbu programmas ietvaros līdz 2014.gada 30.jūnijam plānots nodrošināt īslaicīgas darba vietas (līdz 4 mēnešiem viena gada laikā) bezdarbniekiem, kuri nesaņem bezdarbnieka pabalstu (plānots iesaistīt kopā ne mazāk kā 57,8 tūkst.) un kuri ir reģistrējušies NVA kā bezdarbnieki ilgāk par 6 mēnešiem.

Saistībā ar 2012.gada beigās saņemtā EK audita ziņojuma projektā par finanšu instrumenta ieviešanu konstatētajiem trūkumiem finanšu instrumenta vadības un kontroles sistēmā EM, LHZB un LIAA ir uzsākusi rīcības plāna īstenošanu konstatēto trūkumu novēršanai, uz laiku pārtraucot grantu izsniegšanu. EM ir sagatavojusi priekšlikumu aktivitātes ieviešanas modeļa pārveidei, nodrošinot atbilstību EK auditā izteiktajiem ieteikumiem attiecībā uz aktivitātes ieviešanas modeli, nodalot grantus no aizdevumiem. Š.g. 22.martā FM to nosūtīja saskaņošanai DG EMPL. Š.g. 10.aprīlī EM izsūtīja saskaņošanai TM un FM grozījumus MK 2009.gada 31.marta noteikumos Nr.293 „Noteikumi par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.2.aktivitāti „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai”” (turpmāk – MK noteikumi Nr.293). Ņemot vērā, ka EM priekšlikumu tālāka virzība ir iespējama tikai pēc saskaņojuma saņemšanas no DG EMPL, bet pārskata periodā saskaņojums nav saņemts, ir nepieciešams termiņa pagarinājums MK 2013.gada 5.marta sēdes protokollēmuma Nr. 13 38.§ 9. un 11.punktā noteiktajiem termiņiem.

Sociālās iekļaušanas jomā aktīvi turpinājās sociālās rehabilitācijas un institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstībai reģionos paredzētās atbalsta aktivitātes ieviešana, kurā sociālās rehabilitācijas pakalpojumus saņēmušo personu skaits pārskata periodā palielinājies par 2 759 (tostarp personas ar funkcionāliem traucējumiem, sociālās atstumtības riskam pakļautās personas), kas apliecina, ka ar valsts budžeta virsstaistībām noteiktais kopskaits – 17 149 personas – tiks sasniegts.

Cilvēkresursu piesaistes zinātnei atbalsta jomā 2013.gada 18.februārī noslēgusies projektu iesniegumu 2.atlases kārtā, atbalstot zinātnieku grupu izveidi, kuru paplašināšanai un darbības nodrošināšanai un turpināšanai ir pieejamas arī valsts budžeta virsstaistības 4,5 milj. latu apjomā. Īpaši izceļami arī pasākumi jauniešu sociālās atstumtības riska mazināšanai un jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem integrācijai izglītībā jomā. Pārskata periodā 2084 sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu saņēmuši ESF atbalstu mācībām un būtiski palielinājusies izglītības pieejamība bērniem ar īpašām vajadzībām, t.sk. kustību traucējumiem.

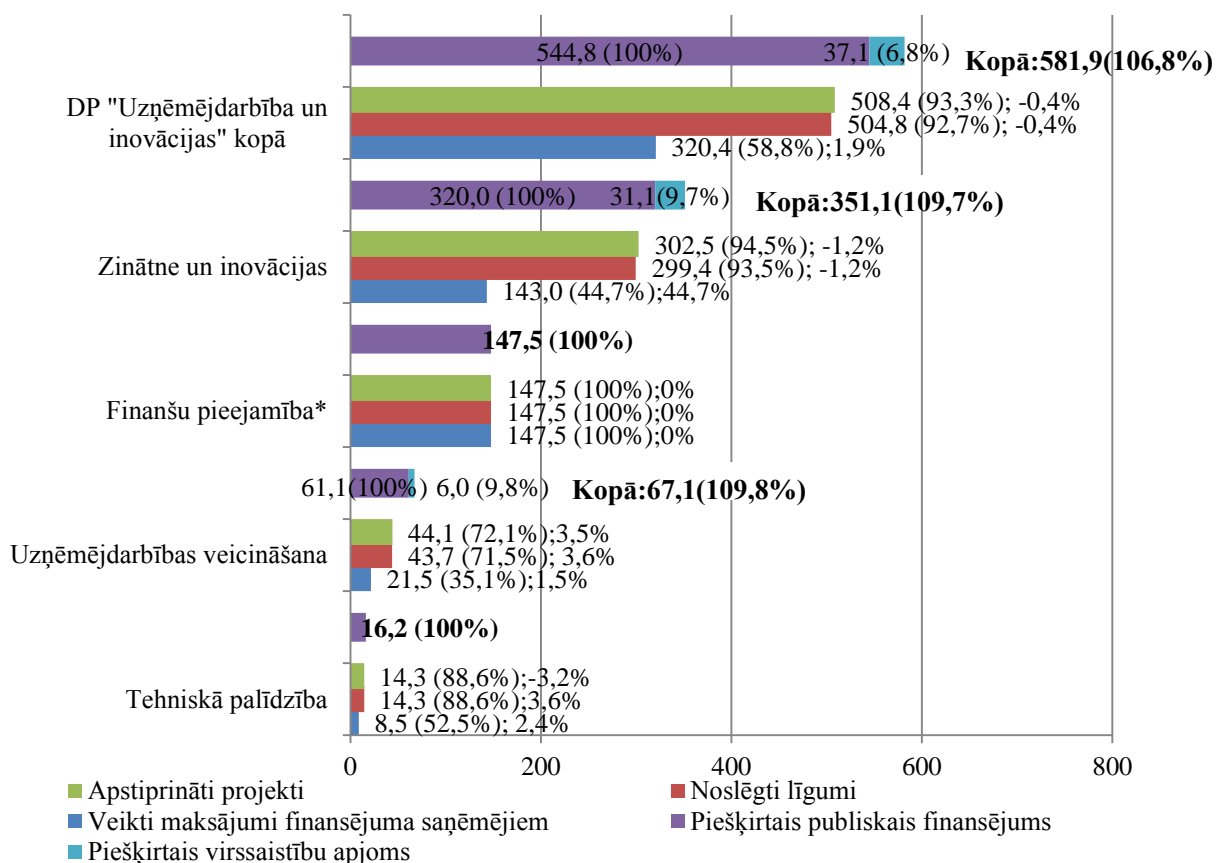
Informāciju par TP aktivitāšu īstenošanu lūdzam skatīt sadaļā 1.4. „Kopsavilkums par TP aktivitāšu īstenošanu”. Par DP ietvaros plānotajam atlasēm informāciju skatīt ES fondu aktivitāšu kalendārā ES fondu interneta vietnē¹⁹.

1.2.4. Darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas” mērķu un rezultātu sasniegšana

2013.gada 1.ceturksnī DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ieviešana ir notikusi atbilstoši AI plānotajam, mērķis maksājumiem finansējuma saņēmējiem ir pārpildīts par 5,8%, IZM un EM attiecīgi par 12,5% un 6%. Kopējos DP finanšu rādītājus negatīvi ietekmē regress IZM un EM ieviestajās aktivitātēs prioritātes „Zinātne un inovācijas” ietvaros, kā arī DP īstenošanu nedaudz kavē prioritātes „Uzņēmējdarbības veicināšana” lēnais ieviešanas progress.

Detalizētāku informāciju par veiktajām finanšu investīcijām un finanšu progresu skatīt grafikā Nr.9 un pielikumā Nr.1, ES fondu interneta vietnē²⁰.

Grafiks Nr.9 „ES fondu finanšu investīcijas līdz 2013.gada 31.martam DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”; Publiskais finansējums, milj. latu, (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2012.gada 31.decembrim, %.”

¹⁹ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur pieejams ES fondu aktivitāšu kalendārs: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=939>

²⁰ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909> FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

**Grafikā nav atsevišķi sniegta informācija par ieguldījumu progresu prioritātē „Finanšu pieejamība”. To skatīt apakšpunktā „Finanšu pieejamība”, kā arī sīkāka informācija ir pieejama ES fondu interneta vietnē²¹.*

„Zinātne un inovācijas” prioritātes aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” projektos 2013.gada 1.ceturksnī veiktas iepirkuma procedūras patentu pieteikumu sagatavošanā, kas liecina par projektu nobeiguma tuvošanos. 2013.gada 27.februārī tika izsludināta projektu iesniegumu atlase aktivitātes 2.kārtas ietvaros. Savukārt ir aizkavējusies apakšaktivitātes „Zinātnes infrastruktūras attīstība” 3.projektu iesniegumu atlases kārtas izsludināšana sakarā ar atšķirīgu aktivitātes īstenošanas modeli un tā tiek plānota 2013.gada 4.ceturksnī.

Pasākumā „Inovācijas” vērojams regress attiecībā uz apstiprināto projektu un noslēgto līgumu apjomu, kas skaidrojams ar veiktajiem finansēšanas plānu grozījumiem apakšaktivitātē „Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā”, kā arī ar viena finansiāli apjomīga projekta pārtraukšanu aktivitātes „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” ietvaros projektā radušās neatbilstības dēļ.

Lai gan noslēgto līgumu finansiālais apmērs ir samazinājies, tomēr tieši iepriekšminētajās aktivitātēs notiek aktīva projektu ieviešana, un veikto maksājumu apmērs finansējuma saņēmējiem uzskatāms par labu, ņemot vērā, ka pasākumā uz pārskata perioda beigām maksājumu finansējuma saņēmējiem mērķis izpildīts par 133,1%.

Notiek grozījumu DP saskaņošanas ar EK procedūra un tos plānots apstiprināt MK līdz š.g. 1.jūlijam, attiecīgi paredzēts dot iespēju īstenot papildus projektus inovāciju jomā²²

Prioritāte „Finanšu pieejamība” vērsta uz finansējuma pieejamības veicināšanu uzņēmējdarbības attīstībai ar aptverošu finanšu instrumentu realizēšanu, kas ietver garantiju, aizdevumu, riska kapitāla un citu finanšu instrumentu klāstu, kurus ievieš LHZB un LGA. Kopumā finanšu instrumentu ieviešanā vērojams mērens progress, līdz 2013.gada 31.martam ir veiktas investīcijas, faktiski izmaksāti aizdevumi un sniegtas garantijas par 2,7% vairāk nekā līdz 2012.gada beigām. Kopš 2013.gada 31.martam izsniegto mezanīna aizdevumu apjoms ir pieaudzis tikai par 0,2%. Lai uzlabotu aktivitātes ieviešanu 2013.gada 1.ceturksnī atkārtoti ir sniegti semināri par mezanīna aizdevuma instrumenta sniegtajām iespējām komercdarbības finansēšanai (piemēram, DNB banka, UniCredit Leasing), ir izstrādāts tiešās pārdošanas plāns (t.sk. LGA runā ar sadarbības partneriem par šķēršļiem šī produkta aktīvākai izmantošanai), papildus

²¹ ES fondu interneta vietnes sadaļā par Finanšu instrumentu ieviešanas statusu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1064>

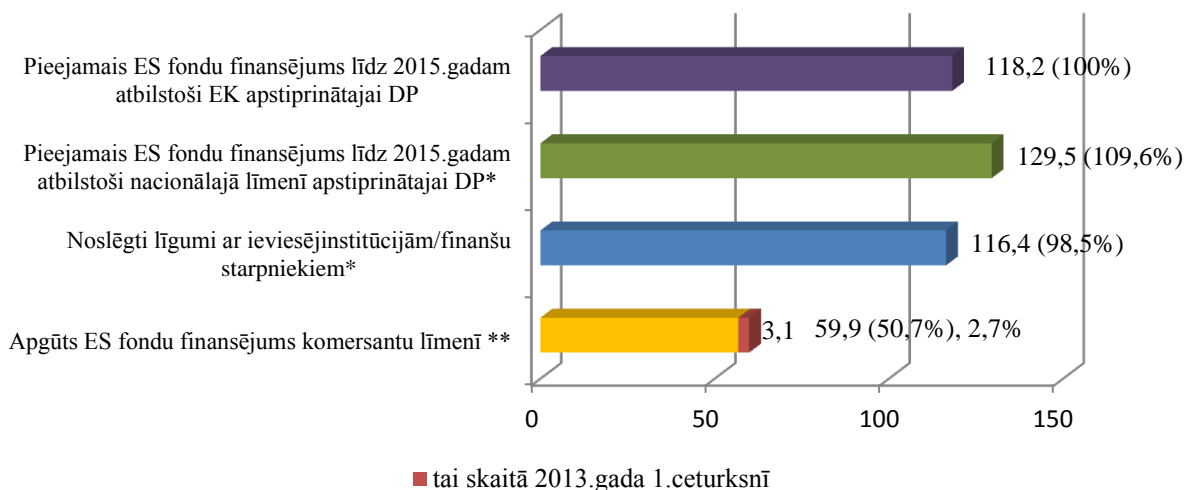
²² Izpildot MK š.g. 5.marta sēdes protokollēmuma Nr. 13 38.§ „Latvijas nacionālā pozīcija „Par DG REGIO 2011.gada oktobrī veiktās revīzijas rezultātā aprēķināto finanšu korekciju par ERAF līdzfinansēto finanšu vadības instrumentu aktivitāšu īstenošanu Latvijā un DG EMPL 2011.gada decembrī veiktās revīzijas rezultātā aprēķināto finanšu korekciju par ESF līdzfinansētās finanšu vadības instrumentu aktivitātes īstenošanā Latvijā” 6.punktā noteikto, FM sadarbībā ar EM izstrādā grozījumus DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”, ko plānots apstiprināt MK līdz š.g. 1.jūlijam. Sekojoši grozījumu priekšlikuma konsolidētā versija tiks iesniegta DG REGIO saskaņošanai.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

drīzumā tiks izveidots izglītojošs video materiāls par mezanīna aizdevumu, paralēli tiek strādāts pie komunikācijas stratēģijas, kur mezanīna aizdevums ir viens no elementiem.

Detalizēta informācija par finanšu instrumentu ieviešanas progresu pieejama grafikā Nr.10, kā arī ES fondu interneta vietnē²³.

Grafiks Nr.10 „Ieguldījumu progress līdz 2013.gada 31.martam prioritātes „Finanšu pieejamība” ietvaros; ES fondu finansējums, milj. latu, (% no pieejamā ES fondu finansējuma atbilstoši EK apstiprinātajai DP); progress pret datiem uz 2013.gada 31.decembri.”

*Aktivitātēm/apakšaktivitātēm pieejamais finansējums, ieskaitot ieviešēj institūciju un finanšu starpnieku vadības izmaksām paredzēto finansējumu.

** Veiktas investīcijas, faktiski izmaksāti aizdevumi un sniegtas garantijas, neskaitot finanšu starpnieku vadības izmaksām paredzēto finansējumu.

** Saskaņā ar plānošanas dokumentiem, ieviešot ES fondu garantiju komersantu konkurētspējas uzlabošanai aktivitāti tiek piemērots multiplikators $\times 4$ (Apgūtais ES fondu finansējums komersantu līmenī garantiju aktivitātes ietvaros aprēķināts pēc formulas: Faktiski izsniegto garantiju apjoms / 4).

2013.gada 12.februārī tika paziņoti konkursa rezultāti aktivitātē „Ieguldījumu fonds investīcijām garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un cita veida finanšu instrumentos” izsludinātā riska kapitāla fondu vadības kompāniju iepirkumā, taču IUB tika saņemtas vairāku pretendentu sūdzības par konkursa norisi un rezultātu. Šobrīd notiek to izskatīšana un IUB lēmums ir plānots tikai maija sākumā. Attiecīgi jauno fondu izveidošana ir plānota 2013.gada 3.ceturksnī.

2013.gada 18.janvārī ir saņemts DG REGIO gala ziņojuma par ERAF līdzfinansēto finanšu vadības instrumentu aktivitāšu īstenošanu Latvijā. Ziņojums ir izskatīts un 2013.gada 5.marta MK sēdē tika pieņemts lēmums piekrist EK piedāvātajai finanšu korekcijai 12,7 milj. latu apmērā, samazinot aktivitātē „Garantijas komersantu konkurētspējas uzlabošanai” pieejamo ERAF līdzfinansējumu par 8,7 milj. latu par

²³ ES fondu interneta vietnes sadaļā par Finanšu instrumentu ieviešanas statusu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1064>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

neatbilstoši izsniegtām garantijām grūtībās nonākušiem uzņēmumiem un neatbilstoši mērķim sniegto atbalstu, savukārt aktivitātē „Aizdevumi komersantu konkurētspējas uzlabošanai” sistēmisku korekciju 10% apmērā no apakšaktivitātei pieejamā finansējuma – par 4 milj. latu. Ņemot vērā iepriekš minēto, EM formāli pieņēma lēmumu par neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu, atbilstoši kuram finanšu instrumentu ieviešēj institūcijas ir veikušas atmaksu par neatbilstoši veikto izdevumu ERAF finansējuma daļu.

Savukārt, ņemot vērā RI audita konstatējumu rezultātā apakšaktivitātes „Aizdevumi komersantu konkurētspējas uzlabošanai” ieviešēj institūcijas LHZB savu resursu izmaksas par ieguldījumu aizdevumu fondā uzskatāmas par neattiecināmām un, tā kā projekta īstenotājas LHZB darbībā atbilstoši līgumiem ar EM nav konstatēti pārkāpumi, ierosināts uzskatīt par atgūtiem (valsts budžeta izdevumi, par ko netiks saņemta maksa no EK) EK un RI auditu laikā konstatētos projekta ietvaros neattiecināmos izdevumus kopā 1,9 milj. latu apmērā. Lai nodrošinātu finanšu instrumentu ieviešanu un tās efektīvu uzraudzību 2013.gada 12.marta MK sēdē²⁴ tika virzīti apstiprināšanai mērķi maksājumiem un investīcijām riska kapitāla, aizdevumu un mezanīna veidā un sniegto garantiju apjomam. Ņemot vērā DG REGIO finanšu instrumentu audita ziņojuma ietukumus un ierosinātās finanšu korekcijas un plānotos grozījumus DP, tika uzdots FM sadarbībā ar EM noteikt mērķus un iesniegt tos apstiprināšanai MK ar informatīvo ziņojumu par ES fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu ieviešanu 2013.gada 1.ceturksnī, taču sakarā ar to, ka ierosinātie DP grozījumi šobrīd tiek saskaņoti ar EK, tiek ierosināts termiņu mērķu noteikšanai pagarināt un iesniegt tos apstiprināšanai MK ar informatīvo ziņojumu par ES fondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu ieviešanu 2013.gada 2.ceturksnī.

Saskaņā ar MK 2013.gada 5.marta sēdes protokollēmuma Nr. 13 38.§ 7.puntā noteikto, EM līdz 2013.gada 2.aprīlim bija jāiesniedz VKanc grozījumu projekti MK 2009.gada 10.marta noteikumos Nr.237 „Noteikumi par darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma 2.2.1.3.aktivitāti „Garantijas komersantu konkurētspējas uzlabošanai”” (turpmāk – MK noteikumi Nr.237) un MK 2009.gada 10.marta noteikumos Nr.238 „Par darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma 2.2.1.4.aktivitāti „Aizdevumi komersantu konkurētspējas uzlabošanai”” (turpmāk – MK noteikumi Nr.238), atbilstoši pozīcijai, paredzot samazināt aktivitāšu ietvaros pieejamo finansējuma apjomu pēc finanšu korekcijas. 2013.gada 18.aprīlī EM izsūtīja saskaņošanai TM un FM grozījumus MK noteikumos Nr.237 un Nr.238. Ņemot vērā, ka abu MK noteikumu projektu tālāka virzība ir iespējama tikai vienlaicīgi ar vai pēc atbilstošu DP un DP papildinājumu grozījumu apstiprināšanas, kurus plānots apstiprināt 2013.gada 15.maija ES fondu Uzraudzības komitejas sanāksmē, kā arī MK noteikumu tālākai virzībai ir nepieciešams sagatavot atbilstošus grozījumus MK noteikumos par tās

²⁴ 2013.gada 12.marta MK sēdes protokols Nr.12 32.§. Pieejams MK interneta vietnē: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mkседes/saraksts/protokols/?protokols=2013-03-12>
FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

aktivitātes īstenošanu, uz kuru plānots pārdalīt finansējumu, ir nepieciešams termiņa pagarinājums MK 2013.gada 5.marta sēdes 7. punktā noteiktajam termiņam.

Prioritātē „Uzņēmējdarbības veicināšana” kopumā maksājumu mērķis tiek izpildīts 44,2% apmērā. Aktivitātes „Biznesa inkubatori” ietvaros LIAA ir pilnveidojusi iekšējās procedūras, ieviešot RI veikto auditu ieteikumus, vienlaikus atklājušies papildus riski, kas izriet no pēc LIAA pasūtījuma veiktajiem starpposma izvērtējumiem septiņos Biznesa inkubatoros. EM un LIAA jāizstrādā rīcības plāni nepilnību novēršanai, kur iespējams, savukārt, VI uz laiku līdz jautājumu noskaidrošanai un pilnīgai pārlicēbai par izdevumu attiecināmību papildus izdevumu nedeklarēšanai EK aptur maksājumu veikšanu projekta ietvaros.

Informāciju par TP aktivitāšu īstenošanu lūdzam skatīt sadaļā 1.4. „Kopsavilkums par TP aktivitāšu īstenošanu”.

1.2.5. Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” mērķu un rezultātu sasniegšana

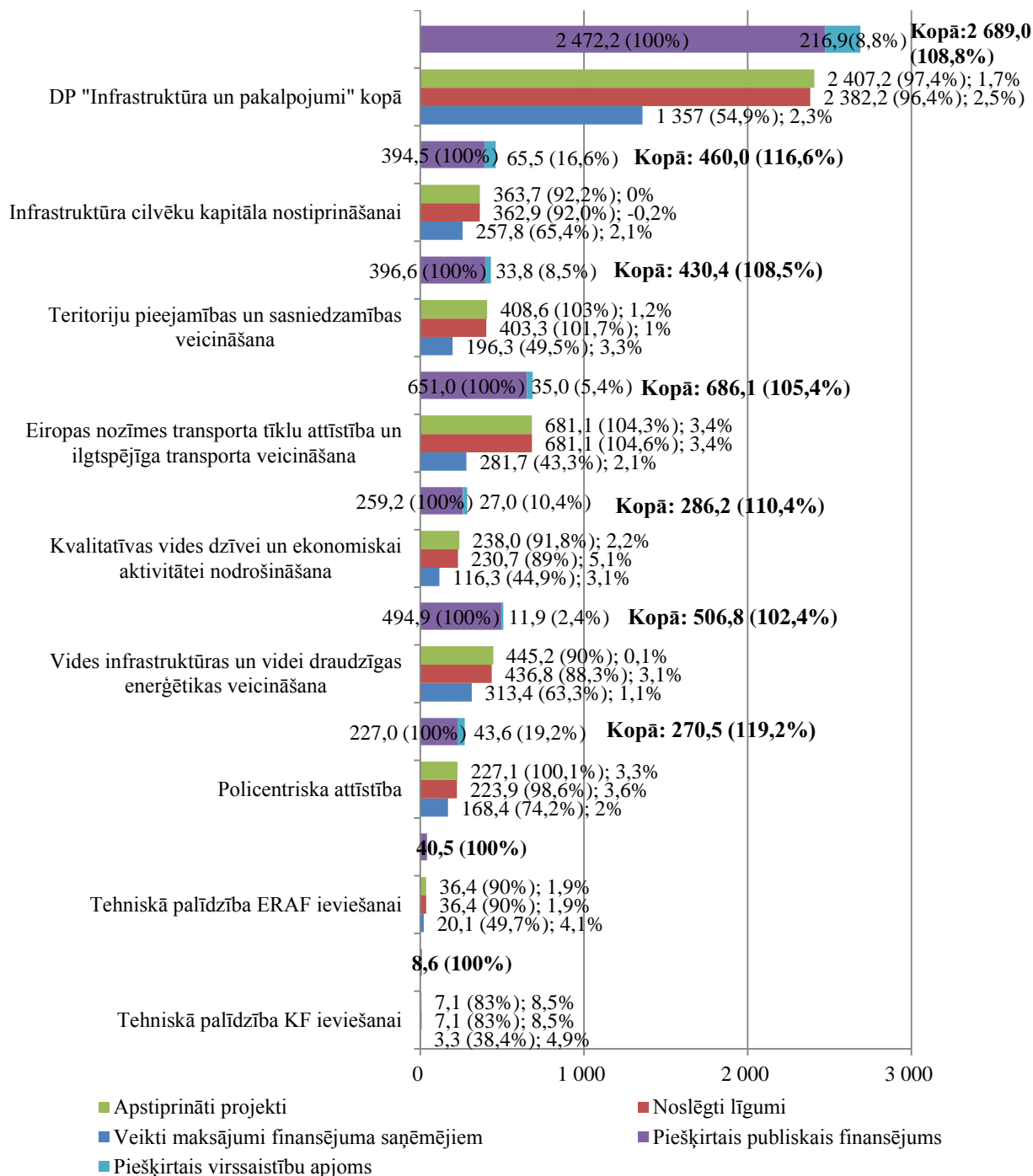
Liela daļa DP projektu (aptuveni 58%) joprojām ir ieviešanas stadijā, turklāt pārskata periodā joprojām turpinājās jaunu projektu apstiprināšana un līgumu slēgšana. Kopumā pārskata periodā DP ietvaros progress par apstiprinātajiem projektiem ir vērojams neliels – 1,7% no pieejamā publiskā attiecināmā finansējuma, savukārt progress par noslēgtajiem līgumiem ir 2,5% un lielākais progress ir vērojams tādās nozarēs kā kvalitatīvas vides un ekonomiskās aktivitātes nodrošināšana, policentriskā attīstība, Eiropas nozīmes transporta tīkla un ilgtspējīga transporta attīstība, un videi draudzības enerģētikas veicināšana. Lēnāka ieviešana notiek infrastruktūras cilvēku kapitāla nostiprināšanas un teritoriju pieejamības un sasniedzamības veicināšanas jomās. Attiecībā uz veiktajiem maksājumiem finansējuma saņēmējiem DP ietvaros, salīdzinājumā ar 2012.gada 4.ceturksni, progress (2,3%) ir bijis lēnāks, ņemot vērā, ka lielākie maksājumi tiek veikti gada beigās. Lielākie maksājumi veikti tādās jomās, kā reģionālo autoceļu maršrutu un tranzītielu sakārtošana, kā arī ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000.

Informāciju par DP ietvaros veiktajām un plānotajām projektu iesniegumu atlasēm skatīt ES fondu interneta vietnē²⁵, bet detalizētāku informāciju par veiktajām finanšu investīcijām un aktivitāšu ieviešanu skatīt grafikā Nr.11 un pielikumā Nr.1, ES fondu interneta vietnē²⁶, kā arī turpmāk tekstā sniegta informācija par galvenajām problēmām un sasniegumiem. Informāciju par lielajiem projektiem skatīt sadaļā 1.3. „Lielo projektu ieviešana”

²⁵ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur pieejams ES fondu aktivitāšu kalendārs: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=939>

²⁶ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909> FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Grafiks Nr.11 „ES fondu finanšu investīcijas līdz 2013.gada 31.martam DP „Infrastruktūra un pakalpojumi”; Publiskais finansējums, milj. latu, (% no pieejamā publiskā finansējuma); progress pret datiem līdz 2012.gada 31.decembrim, %.”

Projektu ieviešanu, galvenokārt, kavē problēmas saistītas ar iepirkumiem (sūdzības, problēmas iepirkumu procedūru norisēs), konstatētās neatbilstības, tai skaitā aizdomas par krāpnieciskām darbībām, sadārdzinājumi un projektu termiņu pagarinājumi.

Aktivitātes, kura vērsta uz infrastruktūras pilnveidošanu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai personām ar garīga rakstura traucējumiem, projektā, ko īsteno Valsts sociālās aprūpes centrs „Rīga”, rekonstruējot filiāli „Ezerkrasti”, LM konstatēja

tādus apstākļus, kas liecināja par iespējamām krāpnieciskām darbībām būvnieka un būvuzrauga rīcībā. Faktiski aizdomas par krāpšanu neapstiprinājās, ņemot vērā Valsts policijas Rīgas reģiona pārvades Kriminālpolicijas pārvaldes 3.biroja situācijas izvērtējumu un atteikumu ierosināt kriminālprocesu, un ir konstatēta nerūpīga rīcība projekta vadībā, t.sk. neatbilstoši veiktie izdevumi apmēram 340 tūkst. latu apmērā. Līdz ar to FM sadarbībā ar LM risinās jautājumu par nepieciešamo papildu finansējumu apmēram 815 tūkst. latu apmērā piesaisti projekta pabeigšanai, t.sk. sadārdzinājuma segšanai un kritiski nepieciešamo papildu darbu veikšanai (apmēram 475 tūkst. latu), kā arī sniegs priekšlikumus par iespējamām valsts budžeta virsstaistību pārdalēm no aktivitātes, kur ir virsstaistību neizpildes saskaņā ar noteiktajiem kritērijiem.

Ņemot vērā, ka projekta īstenošanas termiņš ir 2013.gada 1.jūlijs un projekta pabeigšana šajā termiņā nav iespējama, tad, lai nodrošinātu projekta nepārtrauktību līdz lēmumam par papildu finansējuma pieejamību un attiecīgiem grozījumiem apakšaktivitātes īstenošanas MK noteikumos, LM plāno 2013.gada maijā – jūnijā atbalstīt VSAC „Rīga” ierosināto projekta termiņa pagarinājumu, ņemot vērā būvnieka maksātspēju un iepirkuma līgumsaistību neizpildi²⁷.

Krāpniecisku gadījumu lieta, ko izmeklē Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, ir konstatēta arī SIA „Gādība” rīcībā par Valsts ieņēmumu dienesta izziņas par nodokļu neesamību viltošanu, kā rezultātā SIA „Gādība” uzvarēja vairākos Daugavpils pilsētas un novada domes, Līksnas, Kalkūnes un Dēmenes pagasta pārvaldes un VARAM rīkotajos publiskajos iepirkumos (14 iepirkumi), kas līdzfinansēti no ERAF un ES lauksaimniecības fonda lauku attīstībai. Finansējuma saņēmēji lūdz radušos zaudējumus kompensēt no valsts budžeta. FM iestādēm sniegusi skaidrojumu, ka turpmāko rīcību attiecībā uz jautājumu par zaudējumu kompensēšanu varēs izvērtēt tikai pēc rūpīga izmeklējuma rezultātu saņemšanas un izvērtēšanas, vai saņēmēji darījuši visu iespējamo, lai atmaksātu / piedzītu no SIA „Gādība” pēc iespējas pilnā apmērā zaudējumus. Potenciāli atbalsts no valsts puses varētu tikt sniegts ar Valsts kases aizdevumu projektu īstenošanai atmaksas termiņu pagarināšanu. Jautājums vēl nav atrisināts, nepieciešamības gadījumā priekšlikumi valdības lēmumiem tiks sniegti turpmākos pārskata periodos.

Pārskata periodā no Liepājas iedzīvotājiem ir saņemtas arī vairākas sūdzības par Liepājas daudzdzīvokļu māju siltināšanas projektiem, kurās tiek informēts gan par krāpnieciskām darbībām projektu īstenošanā rīcībā, gan par dažādiem būvniecības pārkāpumiem un nama apsaimniekotāju patvaļīgu rīcību. Šajos konkrētajos gadījumos tiek veikta rūpīga situācijas izvērtēšana, t.sk. vienā gadījumā RI devās kopā ar finansējuma saņēmēju pārbaudē projekta īstenošanas vietā. Informācija par krāpnieciskām darbībām nav apstiprinājusies. Maksājumi tiks veikti pēc konstatēto būvniecības un citu trūkumu novēršanas. Gadījumus izmeklē arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs.

²⁷ Saskaņā ar MK 26.06.2007. noteikumu Nr.419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu” 25.² 5. un 25.² 3.minētajiem projekta pagarināšanas iemesliem.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Katru ceturksni arvien vairāk projektu tiek arī pabeigti. Kopā pārskata periodā DP ir pabeigti 127 projekti (5% no DP atbalstītajiem projektiem). Lielākais pabeigto projektu ceturkšņa progress bijis informāciju un komunikāciju tehnoloģiju nozarē – apakšaktivitātē „Izglītības iestāžu informatizācija”, (vairāk kā 70% – 46 projekti), daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas aktivitātēs – 42 projekti, ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības aktivitātēs – 23 projekti, veselības jomā – 6 projekti, izglītības jomā – 5 projekti un satiksmes drošības uzlabošanas jomā – 5 projekti.

Piemēri 2013.gada 1.ceturksnī pabeigtiem projektiem:

1. VSIA „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” projekts – uzcelta jauna piebūve pie viena no korpusiem, kā arī ir veikta ēku iekšējā renovācija divos korposos, kas ir attiecināmi uz ķirurģisku, terapeitisku un dzemdību profilu, lai nodrošinātu kvalitatīvus, izmaksu efektīvus un bērniem draudzīgus veselības aprūpes pakalpojumus.
2. Satiksmes drošības uzlabošanas projekti pilsētu teritorijās – rekonstruēti problemātiski, bīstami krustojumi un ceļu posmi, uzlabota to konfigurācija un ģeometrija, izbūvētas gājēju ietves un uzlabots apgaismojums, tādējādi samazinot satiksmes konflikta punktu skaitu. Piemēram, Saldus novada pašvaldības īstenotajā projektā „Kuldīgas un Brīvības ielu krustojuma rekonstrukcija Saldū” tika izveidots lokveida krustojums, tādējādi novēršot pastāvošās bīstamības riskus, kā arī uzlabojot krustojuma caurlaides spējas un būtiski samazinot braukšanas laiku. Līdzīgi projekti pabeigti arī Priekulē, Kuldīgā, Kadagā.
3. Ūdenssaimniecības infrastruktūras jomā pabeigti projekti Ventspilī, Vecpiebalgā, Lendžos, Mērsragā, Piltenē – nodrošināta ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamība, samazināta grunts un gruntsūdeņu piesārņošanās, nodrošināta atbilstoša kvalitātes dzeramā ūdens piegāde un notekūdeņu attīrīšana. Piemēram, Ventspils novada pašvaldības īstenoto projektu „Ūdenssaimniecības attīstība Ventspils novada Vārves pagasta Vārves ciemā II kārtā”, kurā tika izbūvēta notekūdeņu attīrīšanas iekārta, rekonstruēti ūdensapgādes tīkli 776 m garumā, kā arī izbūvēti jauni kanalizācijas un ūdensapgādes tīkli 1590 m garumā.
4. Daudzdzīvokļu māju siltināšanas projekti – ievērojami uzlabota ēku energoefektivitāte, veicot tādus darbus kā ārsienu siltināšana, veco logu un koplietošanas telpu durvju nomaiņa, pagraba pārseguma siltināšana, kāpņu telpu remonts, vairākos gadījumos veikta arī siltumapgādes sistēmu renovācija un ventilācijas sistēmas rekonstrukcija. Piemēram, SIA „Talsu namsaimnieks” īstenotais projekts „Dzīvojamās mājas Dundagas iela 2, Talsos energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi”, ēkas siltumenerģijas patēriņš samazināsies par gandrīz 30% gadā.

Plānotie projektu rādītāji DP ietvaros kopumā tiek sasniegti pakāpeniski atbilstoši plānotajam. Tādās nozarēs kā transports un veselības aprūpe atsevišķu rādītāju vērtības tiks pat pārsniegtas, savukārt atsevišķi rādītāji tomēr netiks sasniegti, piemēram, izglītības jomā, jo netiks veikti uzlabojumi izglītības iestādēs plānotajā skaitā, ņemot vērā izglītības

iestāžu reorganizāciju, kā arī aktivitātes „Atbalsts vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācijai” ieviešanas koncepcijas maiņu. Lielākoties ES fondu ietekmi un rezultātus varēs noteikt tikai pēc projektu pabeigšanas 2014. – 2015.gadā, ņemot vērā infrastruktūras projektu specifiku, kam nepieciešams ilgāks laiks projektu īstenošanai un ietekmes novērtēšanai.

Informāciju par TP aktivitāšu īstenošanu lūdzam skatīt sadaļā 1.4. „Kopsavilkums par TP aktivitāšu īstenošanu”.

1.3. Lielo projektu īstenošana²⁸

Lielo projektu ietvaros visi paredzētie iepirkumu līgumi ir jau gandrīz noslēgti. Savukārt lielo projektu apguves mērķa izpilde norit samērā lēni, problemātiski, lai gan pārskata periodā kopumā maksājumi tika veikti vairāk nekā tika plānoti, taču atsevišķiem projektiem bija vērojama neizpilde. Līdz 2013.gada 31.martam lielo projektu ietvaros ir veikti attiecināmie izdevumi 59% apmērā no plānotā.

Sarežģījumi ir radušies autoceļa E22 Rīga (Tīnūži) – Koknese un autoceļa E22 posma Ludza – Terehova projektu īstenošanas laikā, jo Latvijas ekonomiskās situācijas izmaiņu būvniecības sektorā rezultātā būvdarbu izpildītāji ierosinājuši noslēgto būvniecības līgumu laušanu, kas izraisa īstenošanas termiņu un izmaksu novirzes. No EK saņemta informācija, ka attiecināmo izmaksu pieaugums nav atbalstāms no ES līdzekļiem bez fizisko rādītāju palielinājuma. Šobrīd iesaistītās institūcijas meklē risinājumus turpmākas projekta īstenošanas iespējām. Jautājums izskatīts arī š.g. 15.aprīļa Koalīcijas partneru darba grupā par ES fondu jautājumiem.

2013.gada 2.aprīlī starp SM un AS „Pasažieru vilciens” tika lauzta vienošanās par projekta „Rīgas piepilsētas dzelzceļa pasažieru pārvadājumu sistēmas modernizācija un dzelzvilcienu ritošā sastāva atjaunošana” īstenošanu, jo precizētais piegādes un uzturēšanas līguma projekts pilnībā neatbilda konkursa nolikuma prasībām²⁹. Lai nezaudētu projektam apstiprināto ES finansējumu, SM ir iesniegusi priekšlikumu par finansējuma pārdali citiem dzelzceļa infrastruktūras attīstības projektiem aktivitātēs „TEN – T dzelzceļa posmu rekonstrukcija un attīstība (Austrumu-Rietumu dzelzceļa koridora infrastruktūras attīstība un Rail Baltica)”, „Ilgtspējīga sabiedriskā transporta sistēmas attīstība”. 2013.gada 11.aprīlī priekšlikums par pārdali ir nosūtīts EK izvērtēšanai.

Projekta „Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi” ieviešanas gaitā ir būtiski palielinājies īstenošanas risks, jo ir konstatēts, ka darbu izpilde būtiski atpaliek no plānotā laika grafika un iesaistītās puses nevar panākt vienošanos par darbu izpildītāja konstatētajām atšķirībām piesārņojumu raksturojošo komponentu koncentrācijās Dienvidu sērskābā gudrona dīķa „0” slānī, kas izraisa iespējamu

²⁸ Ņemot vērā grozījumus EK Regulā 1083/2006, par lielajiem projektiem visās nozarēs tiek uzskatīti tādi projekti, kuru kopējās attiecināmās izmaksas pārsniedz 50 miljonus eiro un tie finansēti no ERAF vai Kohēzijas fonda. Detalizētāka informācija par lielajiem projektiem, t.sk. apguves mērķiem ES fondu interneta vietnē: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=791>

²⁹ MK 2013.gada 2.aprīļa sēdes protokols Nr.17 52.§

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

ievērojamu izmaksu pieaugumu un termiņa pagarinājumu ārpus ES fondu attiecināmības perioda. FM ir iesaistījies situācijas tiešā uzraudzībā. VARAM nepieciešams rūpīgi kontrolēt un vadīt šo procesu, lai novērstu neplānotus papildus izdevumus valsts budžetam un nepieļautu ES līdzekļu zaudēšanu.

Savukārt projektam „Infrastrukturā attīstība Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai” nav vērojams finanšu progress, kā arī konstatēts risks Rīgas Brīvostai nodrošināt privāto līdzfinansējumu projektam. Jautājums izskatīts arī 2013.gada 15.aprīļa Koalīcijas partneru darba grupā par ES fondu jautājumiem. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ir informējis, ka projektā nepastāv aizdomas par krāpnieciskām darbībām un ir izsludināts atklāts iepirkuma konkurss par kredītlīdzekļu piesaisti projekta īstenošanai. Vienlaikus SM sniegusi apliecinājumu, ka situācija tiek pastiprināti kontrolēta un projekts nav pārtraucams.

1.4. Kopsavilkums par ES fondu tehniskās palīdzības aktivitāšu īstenošanu

Progress veiktajiem maksājumiem finansējuma saņēmējiem pārskata periodā ir bijis 13,7% salīdzinoši ar iepriekšējo pārskata periodu, kas vērtējams, kā pozitīvs rādītājs, jo lielākie izdevumi TP projektu ietvaros parasti tiek veikti II pusgadā. Valsts budžeta plāna izpilde pārskata periodā ir bijusi 91,1% no sākotnēji plānotā.

No kopējiem izdevumiem 80,6% ir atlīdzības izdevumi un 19,4% ārpakalpojumi, kuri visvairāk bijuši tādās izdevumu pozīcijās kā „Mācības, konferences, semināri, komitejas, darba grupas un citi pasākumi” – 78,3%, kā arī saistībā ar ES fondu informatīvajiem un publicitātes pasākumiem (49,7%). Atlīdzības izdevumi no pārskata perioda kopējiem izdevumiem visvairāk tērēti ES fondu uzraudzībai, izvērtēšanai, administrēšanai un finanšu kontroles un revīzijas nodrošināšanai, kā arī stratēģiskajai plānošanai – 89,1%.

Pārskata periodā TP ietvaros turpinājās atbalsts pētniecības un inovācijas jomā (IZM sadarbības līgums starp Ziemeļu Ministru padomi, Latvijas zinātnisko institūciju zinātniskās aktivitātes un kapacitātes ārējā izvērtējuma veikšanā), publicitātes un informatīvo pasākumu organizēšanai (nodrošinot reģionālo semināru ciklus, publikāciju satura izstrādi u.c. aktuālos pasākumus), kā arī ex-ante izvērtējumu veikšanā³⁰, lai nodrošinātu investīciju plānošanu izglītības, pētniecības un citos Latvijai svarīgos sektoros nākamajā 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas periodā.

Lielākā daļa izdevumu 55,4% no kopējām izmaksām izmantota ES fondu uzraudzības nodrošināšanai. ES fondu administrēšanas atbalsta funkciju nodrošināšanas izdevumi (lietveži, grāmatveži, juristi, kā arī aprīkojums, pamatlīdzekļi, apsaimniekošana u.tml.) veido 15,0%. Pārējās izdevumu pozīcijās izdevumu īpatsvars ir bijis robežās līdz 5,0%.

³⁰ „ES Kohēzijas politikas fondu darbības programmas 2014.-2020.gadam sākotnējais (ex-ante) izvērtējums”.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

2. EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu investīcijas³¹

2013.gada 23.janvārī donortvalstis apstiprināja pēdējo no septiņām Latvijas programmām – „Stipendijas un Latvijas–Norvēģijas Pētniecības atbalsta fonda un stipendiju programma”.

Ir parakstīti visi septiņi Programmu līgumi starp donortvalstīm un VI par šādu EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu līdzfinansēto programmu īstenošanu³²:

1. Nacionālā klimata politika (programmas apsaimniekotājs – VARAM) par kopējo summu, ieskaitot nacionālo līdzfinansējumu – 7,88 milj. latu;
2. NVO fonds (SIF) – 7,67 milj. latu;
3. Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un atjaunināšana (KM) – 8,28 milj. latu;
4. Inovācijas „zaļās” ražošanas jomā (EM) – 8,85 milj. latu;
5. Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība ar Norvēģijas valsts iestādēm, vietējām (VARAM) – 3,97 milj. latu;
6. Latvijas korekcijas dienestu un Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietu reforma (TM sadarbībā ar IEM) – 10,80 milj. latu;
7. Stipendijas un Latvijas – Norvēģijas Pētniecības atbalsta fonda un stipendiju programma (IZM) – 4,30 milj. latu.

Piecās no septiņām programmām ir plānoti atklātie projektu konkursi. Pirmais konkurss tika izsludināts 2012.gada 27.novembrī NVO fondā. Projektu iesniegumus varēja iesniegt divās apakšprogrammās: „NVO darbības atbalsta programma” un „NVO projektu programma”. Kopumā abās apakšprogrammās tika iesniegti 588 projektu iesniegumi par summu, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedza apakšprogrammās pieejamo līdzfinansējumu. Visu projektu iesniegumu vērtēšanu plānots pabeigt 2013.gada 2.ceturksnī. Pārējās programmās konkursi plānoti, sākot ar 2013.gada otrā ceturksņa beigām.

VI, turpinot darbu pie Bilaterālā fonda nacionālā līmenī (NBF) aktivitāšu plāna saskaņošanas ar donortvalstīm, pārskata periodā ir notikušas tikšanās ar donortvalstu konceptuāli atbalstīto prioritāro aktivitāšu īstenošanai. 2013.gada 7. februārī notika tikšanās starp Norvēģijas vēstniecības, nodibinājuma „Rīga 2014” un VI pārstāvjiem, kuras laikā nodibinājuma pārstāvji prezentēja prioritārajā aktivitātē „Rīga–Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014” plānotos, no NBF finansējamus pasākumus. 2013.gada 13.februārī notika VI pārstāvju tikšanās ar Latvijas prezidentūras ES Padomē sekretariāta un ĀM pārstāvjiem, lai pārrunātu iespējamus no NBF atbalstāmos pasākumus un sadarbības formu Latvijas prezidentūras laikā ES Padomē. Par konkrēto īstenojamo

³¹ EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu interneta vietne: <http://www.eeagrants.lv/?id=23>

³² EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu interneta vietne, kur sniegta informācija par īstenojamām programmām: <http://www.eeagrants.lv/?id=47>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

pasākumu apstiprināšu tiks lemts EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu gada sanāksmē, kas notiks 2013.gada 29.maijā FM.

2013.gada 29.janvāra MK sēdē tika apstiprināti noteikumi Nr.67 „Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda uzraudzības noteikumi”. Lai nodrošinātu apstiprināto programmu ieviešanu, 2013.gada 1.ceturksnī MK apstiprināti šādi noteikumu projekti:

1. 26.februārī Nr.111 „Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” īstenošanas kārtība”;
2. 26.martā Nr. 162 „Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda programmas „Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un atjaunināšana” īstenošanas kārtība”;
3. 2.aprīlī Nr. 181 „Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda programmas „Inovācijas „zaļās” ražošanas jomā” īstenošanas kārtība”.

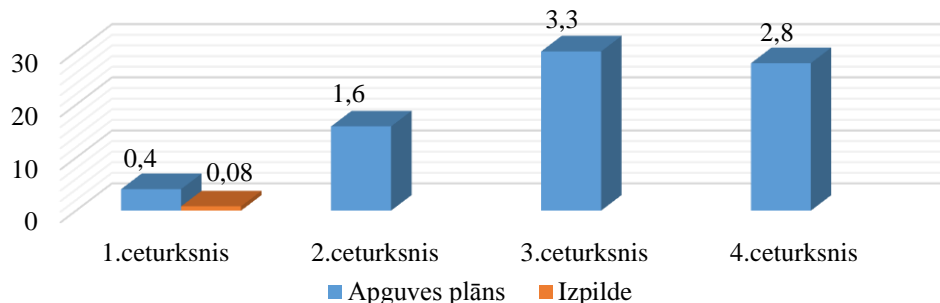
Vienlaikus, lai turpmāk nodrošinātu paātrinātu programmas noteikumu virzību, ir nepieciešams paredzēt līdzīgu praksi kā ar tiesību aktu virzību par ES fondu aktivitāšu īstenošanu, t.i. – tie tiek iesniegti izskatīšanai MK bez izsludināšanas VSS. Turklāt 2011.gada beigās un 2012.gada 1.ceturksnī visas septiņas programmas pirms to iesniegšanas donorvalstīm apstiprināšanai nacionāli jau tika izskatītas MK, pirms tam programmu projektus izsludinot VSS, tādējādi ļaujot jau programmas izstrādes laikā dažādu nozares ministriju un citu institūciju pārstāvjiem paust viedokli par programmas ieviešanas nosacījumiem, t.sk., atklāto konkursu vērtēšanas kritērijiem. Ņemot vērā, ka atklāta konkursa nosacījumi un vērtēšanas kritēriji pēc programmu apstiprinājuma no donorvalstu puses pamatā nav mainīti, FM atbalsta atbildīgo nozares ministriju (programmas apsaimniekotāju) priekšlikumus programmas noteikumus virzīt bez izsludināšanas VSS. Vienlaikus paātrināta programmas noteikumu virzība nodrošinās ātrāku projektu uzsākšanu un investīciju pieeju gala saņēmējiem, ņemot vērā īso projektu ieviešanas periodu, kurā jāapgūst Latvijai piešķirtais finansējums līdz 2016.gada 30.aprīlim.

Līdz 2013.gada 31.martam ir nodrošināta programmu līgumu noslēgšana 100% apmērā no Latvijai pieejamā finansējuma un donorvalstis ir veikušas finanšu instrumentu finansējuma atmaksu 0,1 milj. latu apjomā par TP projekta ietvaros veiktajām izmaksām.

Saskaņā ar MK 2013.gada 12.marta sēdes protokollēmuma (prot. Nr.14 32.§) 4.punktu 2013.gadā ir plānots apgūt 8,1 milj. latu (7,3 milj. latu – EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu grants un 0,8 milj. latu – nacionālais līdzfinansējums). 2013.gada 1.ceturksnī plānotais valsts budžeta finansējums tika izlietots mazākā apmērā – 52% no plānotā. Iestādes skaidro plānu novirzes ar to, ka donorvalstis aizkavēja dažu programmu apstiprināšanu, aizkavējās MK noteikumu par programmu ieviešanu izstrāde un apstiprināšana MK, jo vairāki programmās un noteikumos iekļaujамie nosacījumi bija jāaskaņo arī ar programmu donorvalstu partneru institūcijām. Attiecīgi lielākās novirzes

no plāna bijušas EM un VARAM. Nozaru ministrijām jānodrošina finansējuma plūsmu reālistiska un precīzāka plānošana.

Grafiks Nr.12 „EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu finansējuma apguves plāns 2013.gada ceturkšņiem un tā izpilde līdz 2013.gada 31.martam, milj. latu.”

2013.gada 29.maijā notiks EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu gada sanāksme, kurā ar donorvalstu pārstāvjiem tiks pārrunāts programmu īstenošanas progress, apspriestas aktivitātes, kas atbalstāmas bilaterālā fonda nacionālā līmenī ietvaros, kā arī izskatīti citi būtiski jautājumi.

3. Šveices programmas investīcijas

Šveices programmas finansējums Latvijai ir pieejams no 2007.gada 14.jūnija. Iespēja īstenot projektus un līdz ar to arī apgūt piešķirto finansējumu būs līdz 2017.gada 14.jūnijam. Šveices programmā Latvijai kopumā ir pieejami 56,72 milj. Šveices franku jeb 33,5 milj. latu. 2012.gada 14.jūnijā noslēdzās 5 gadu finanšu saistību periods, līdz kuram Šveices kompetentās iestādes ir apstiprinājušas 6 individuālos projektus, 1 programmu, 3 grantu shēmas, 1 tehniskās palīdzības, t.sk., projektu sagatavošanas fonda projektu par visu Latvijai pieejamo finansējumu, t.i., 100% apmērā. Ir noslēgti visi 11 paredzētie projektu līgumi un ir pabeigti 2 projekti – „Pašvaldību aktivitāšu īstenošana, lai nodrošinātu skolnieku pārvadāšanu un ar to saistītos atbalsta pasākumus” un „Projektu sagatavošanas fonds”.

Līdz pārskata perioda beigām atmaksas Šveices programmas finansējuma saņēmējiem ir 18,3 milj. latu jeb 55% no Šveices programmas kopējā finansējuma, progress ceturksnī par 0,6 milj. latu jeb 1,8%, ļaujot Latvijai joprojām saglabāt līdera lomu starp saņēmējvalstīm.

2013.gada 25.aprīlī norisinājās Latvijas un Šveices sadarbības programmas gada sanāksme (sanāksmes materiāli pieejami Šveices programmas interneta vietnē³³ sadaļā „Dokumenti”).

Tiesu modernizācijas projektā līdz pārskata perioda beigām ir pabeigta visu paredzēto videokonferenču un audio ierakstu iekārtu uzstādīšana tiesu sēžu zālēs (48 tiesās un 12 ieslodzījuma vietās). Šobrīd ir notikušas 1000 videokonferences un veikti 2000 audioieraksti. Lai sekmētu projekta rezultātu izmantošanu notiek lietotāju apmācības

³³ Šveices programmas interneta vietnes sadaļa, kura pieejami programmas īstenošanu regulējošie dokumenti: <http://www.swiss-contribution.lv/page/4>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

darbam ar videokonferenču un audio ierakstu iekārtām, kuras ir nepieciešams aktīvi turpināt.

NVO fondā sniegts atbalsts NVO aktivitātēm, kas vērstas uz dzīves kvalitātes uzlabošanu jauniešiem un bērniem ar mazākām iespējām un senioriem. Ir pabeigta visu 62 apakšprojektu īstenošana (par 12 projektiem vairāk nekā sākotnēji plānots). 24.aprīlī notika NVO fonda noslēguma konference (vairāk informācijas skatīt Sabiedrības integrācijas fonda interneta vietnē³⁴ sadaļā „Aktualitātes”).

Stipendiju fondā 3 atklātajos konkursos doktorantiem un jaunajiem zinātniekiem ir apstiprināti 11 iesniegumi no 23 saņemtajiem. Lai nodrošinātu labāku finansējuma apguvi, sākot ar 2013.gadu konkurss tiek izsludināts 2 reizes gadā (iepriekš notika – vienu reizi gadā). 2013.gada 1.ceturksnī noslēdzies 4.stipendiju konkurss, saņemti 5 pieteikumi. Līdz 2014.gada beigām vēl paredzēti 3 konkursi. Tā kā pēc pirmajiem 3 konkursiem ir apgūts 45,5% no pieejamā finansējuma, nozares ministrijai un stipendiju fonda koordinējošai iestādei Latvijā ir jāveicina fonda līdzekļu apguve.

Grantu shēma „Šveices pētnieku aktivitātes Latvijā” paredz vismaz 45 stipendiju piešķiršanu Šveices pētniekiem lekciju lasīšanai un pieredzes apmaiņai Latvijas augstskolās un zinātniskajās institūcijās. Pirmajos divos konkursos ir apstiprināti 16 iesniegumi no 17 saņemtajiem. 2013.gada martā izsludināts 3.konkurss. Lai palielinātu finansējuma apguvi grantu shēmā, ar 2013.gada otro pusgadu plānots izsludināt atvērta beztermiņa konkursu līdz finansējuma izlietojuma beigām, kā arī nozares ministrijai un starpniekinstitūcijai ir jāturpina sekmēt grantu shēmas apguvi.

Programma „*Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos*” paredz 17 multifunkcionālu jauniešu iniciatīvu centru izveidi 17 dažādās Latvijas pašvaldībās un semināru, konferenču un forumu organizēšanu visā Latvijā jauniešiem un personām, kas iesaistītas darbā ar jauniešiem, par jauniešiem aktuālām tēmām. Līdz pārskata perioda beigām ir atklāti 14 jauniešu iniciatīvu centri – Tukumā, Ilūkstē, Saldū, Burtniekos, Kandavā, Madonā, Pļaviņās, Alūksnē, Dagdā, Gulbenē, Rūjienā, Jelgavā, Kocēnos un Ozolnieku novadā. Atlikušo 3 centru izveidi plānots pabeigt 2013.gadā. Tā pat līdz pārskata perioda beigām ir notikuši 62 no 160 plānotajiem semināriem jauniešiem un personām, kas iesaistītas darbā ar jauniešiem, kā arī viena reģionālā konference un viens reģionālais forums.

Mikrokreditēšanas programmā 4 gadu laikā sākotnēji bija plānots piešķirt 650 mikro aizdevumus 4,3 milj. latu apmērā. 2011.gada 19.septembrī LHZB uzsāka projektu iesniegumu pieņemšanu aizdevumu piešķiršanai mikro uzņēmumiem un pašnodarbinātām personām uzņēmējdarbības uzsākšanai vai attīstībai. Līdz pārskata perioda beigām

³⁴ Sabiedrības integrācijas fonda interneta vietnes jaunu sadaļā par Latvijas-Šveices sadarbības programmas grantu shēmas „NVO fonds” noslēguma pasākumu: http://www.sif.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=8691%3ALatvijas-Sveices-sadarbibas-programmas-grantu-shemas-NVO-fonds-nosleguma-pasakums&catid=14%3AJaunumi&Itemid=186&lang=lv

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas-Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

aizdevumu fonda apguves rādītāji ir labāki nekā sākotnēji bija plānots – 1,5 gadu laikā piešķirti 644 mikro aizdevumi 3,9 milj. latu apmērā (91%).

Projekta „*Atbalsts ugunsdrošības pasākumiem pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs*” mērķis ir ugunsdrošības pasākumu īstenošana pašvaldību vispārējās izglītības iestādēs, lai radītu bērniem un jauniešiem drošu vidi. Iepirkums par ugunsdrošības sistēmu iegādi un uzstādīšanu noslēdzās 2013.gada martā. Ugunsdrošības sistēmu uzstādīšanas darbus plānots uzsākt 2013.gada 2.pusē un pabeigt līdz 2014.gada sākumam.

Projekts „*Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija – Sarkandaugavas teritorijā*” paredz sanācijas darbu veikšanu 5 objektos Rīgas Brīvostas teritorijā kopumā aptuveni 77 000 m² lielā platībā. Gandrīz gadu ilgstošais pirmais nozīmīgais iepirkums par attīrīšanas darbu veikšanu 55 000 m² lielā platībā noslēdzās 2013.gada janvārī, līgums noslēgts februārī. Sanācijas darbi, kas ir galvenais projektā sasniedzamais rezultāts, tika uzsākti 2013.gada martā. Vienlaikus projekts uzskatāms ar palielinātu ieviešanas risku, ievērojot tā sarežģītību un iekavējumus, kā arī konstatētās problēmas līdzīga rakstura ES fondu Inčukalna gudrona dīķu projekta ietvaros. Projekta ieviešanas gaita tiks īpaši rūpīgi uzraudzīta gan no FM, gan donoru puses.

Pamatojoties uz finansējuma saņēmēju 2013.gada valsts budžetā plānotajiem maksājumiem līdz 2013.gada 1.ceturkšņa beigām bija plānots apgūt 0,44 milj. latu, bet faktiskā apguve bija 0,39 milj. latu jeb 87,6 % no plānotā. Tas pamatā izskaidrojams ar vairāku iepirkuma procedūru aizkavēšanos, kā rezultātā ir pagarināti projektu īstenošanas termiņi.

4. Neatbilstības un neatbilstoši veikti izdevumi ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētu projektu ietvaros

Neatbilstība³⁵ ir jebkurš kopienas tiesību aktu pārkāpums, kas noticis saimnieciskās darbības subjekta darbības vai bezdarbības dēļ un kas rada vai varētu radīt kaitējumu ES vispārējam budžetam, prasot no vispārējā budžeta segt nepamatotu izdevumu daļu, un par ko samazina projekta attiecināmās izmaksas. Par neatbilstību ar finansiālu ietekmi tiek uzskatīti gadījumi, kad finansējuma saņēmējam ir izmaksāts ES fondu finansējums un tas ir jāatgūst (tai skaitā ieturot no kārtējā vai nākamā maksājuma).

ES fondu interneta vietnē³⁶ pielikumā Nr.1 pieejama informācija par neatbilstībām un neatbilstoši veiktiem izdevumiem un atgūtiem neatbilstoši veiktiem izdevumiem pārskata periodā un kumulatīvi, pielikumā Nr.2 – informācija par 2013.gada pirmajā ceturksnī konstatētajām neatbilstībām un neattiecināmajiem izdevumiem tiešo vai pastarpināto valsts pārvaldes iestāžu, atvasināto publisko personu vai citu valsts iestāžu īstenotajos projektos un pielikumā Nr.3 informācija par aktivitātēm, kurās konstatēto neatbilstību

³⁵ Jebkurš LR vai ES tiesību akta pārkāpums, kas atbilst Padomes 2006.gada 11.jūlija Regulas (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par ES fondiem un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999, 2.panta 7.punktā noteiktajam.

³⁶ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur tiek apkopota informācija par ES fondos konstatētām neatbilstībām: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1188>

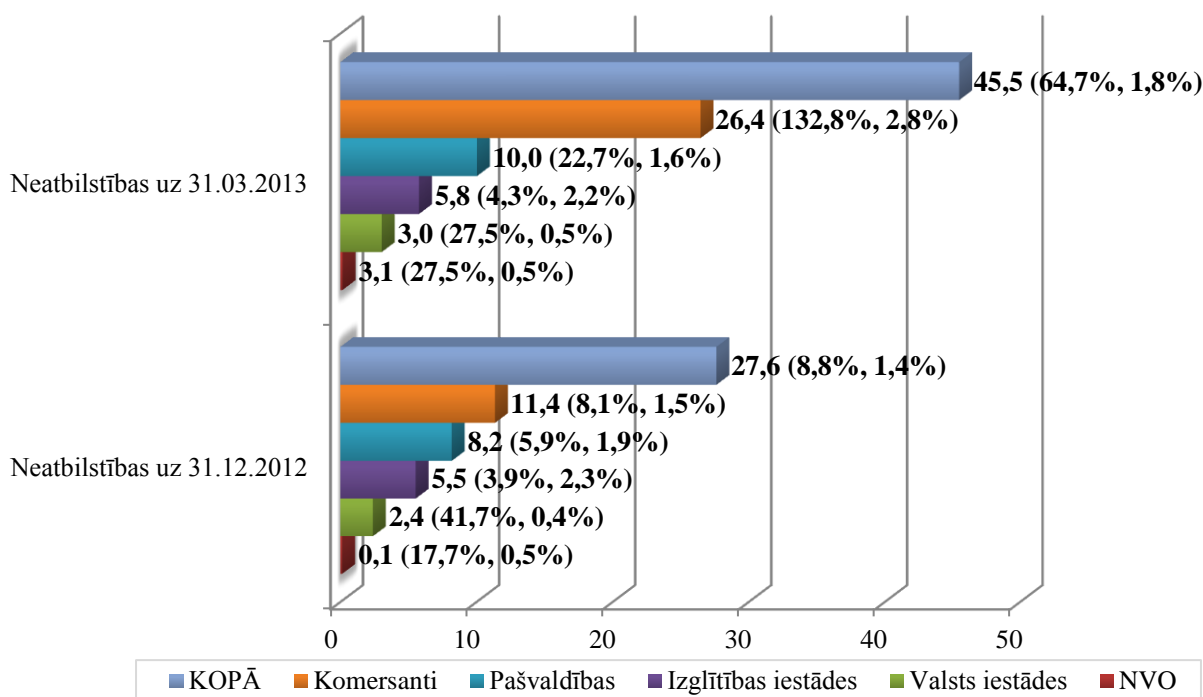
FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

apjoms pret aktivitātēs pieprasīto finansējumu pārsniedz 2% līmeni, norādot riskantākās aktivitātes, jomas, kam jāpievērš rūpīgāka uzmanība.

4.1. Neatbilstības ar finansiālu ietekmi ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā ES fondos līdz 2013.gada 31.martam

Kā redzams grafikā Nr.13 līdz 2013.gada 31.martam neatbilstību apjoms veido 45,5 milj. latu jeb 1,8% no kopējā finansējumu saņēmēju pieprasītā finansējuma (2,5 mljrd. latu), kur pieaugums ceturksnī par 17,9 milj. latu jeb 64,7% skaidrojams, galvenokārt, ar ERAF finanšu instrumentu audita lietu pabeigšanu un formālu lēmumu pieņemšanu. Plašāku informāciju par neatbilstību būtību skatīt pie sadaļas 1.2.4. „Publisko resursu ieguldījums darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas”” apakšsadaļas „Finanšu pieejamība”). Līdz pārskata perioda beigām kopumā atgūstami bija 13,7 milj. latu jeb 70,2% no kopējiem neatbilstoši veiktiem izdevumiem. No tiem ceturksnī atgūti 3,5 milj. latu jeb 17,9% no pārskata periodā konstatētiem neatbilstoši veiktiem izdevumiem.

Grafiks Nr.13 „Konstatētās neatbilstības sadalījumā pa finansējuma saņēmēju veidiem kumulatīvi uz 2012.gada 31.martu un uz 2012.gada 31.decembri; milj. latu (% pieaugums pret iepriekšējo pārskata periodu – 2012.gada 31.decembri un 2012.gada 31.septembri; % no kopējiem finansējuma saņēmēju pieprasītajiem maksājumiem uz 2013.gada 31.martu un 2012.gada 31.decembri).”

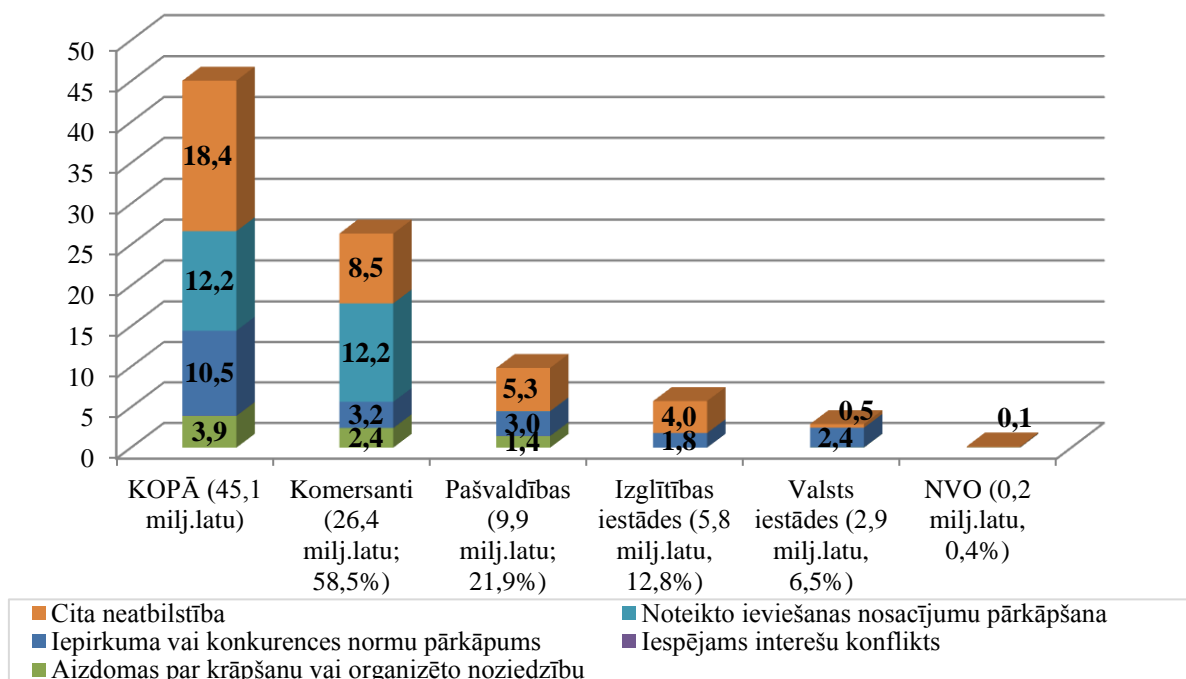
Vairākās aktivitātēs neatbilstību apjoms pret aktivitātē iesniegtajiem maksājumu pieprasījumiem uz 2013.gada 31.martu pārsniedz 2% būtiskuma līmeni, līdz ar to AI un SI jāveic analīze par sistēmiskiem trūkumiem, veicamiem pasākumiem, lai stabilizētu

situāciju. Detalizēta informācija pieejama ES fondu interneta vietnē pielikumā Nr.3³⁷. Tās, galvenokārt, ir aktivitātes, kurās tiek īstenoti apjomīgu investīciju projekti, projekti, kuru īstenošana ietver būvniecības darbu veikšanu, ražošanas līniju un citu tehnoloģiju iepirkšanu uzņēmumu darbības diversificēšanai vai modernizēšanai, kā arī atsevišķos pašvaldību īstenotajos projektos. ES fondu interneta vietnē³⁸ pieejama informācija par pašvaldībām, kurās konstatēti ievērojamākie neatbilstību apjomi.

Nolūkā mazināt neatbilstību rašanās risku iepirkumu jomā, viens no efektīvākajiem preventīvo kontroļu mehānismiem ir iepirkumu pirmspārbaūžu veikšana, ko AI un SI ir uzsākušas sākot ar 2012.gada 1.janvāri. Lai arī šobrīd neatbilstību apjoms par iepirkumu normu pārkāpšanu pieaug, tomēr vēršam uzmanību, ka secinājumus par mehānisma darbību varēs izdarīt turpmākajos ceturkšņos, jo šobrīd neatbilstības tiek konstatētas par pārkāpumiem iepirkumos, kas veikti pirms mehānisma iedarbināšanas.

Papildus VI 2013.gadā sadarbībā ar Latvijas tiesnešu mācību centru turpinās labo praksi un plāno organizēt papildus apmācības par ES fondu jautājumiem tiesnešiem un prokuroriem, lai nodrošinātu ES fondu līdzekļu aizsardzību krāpniecisku gadījumu izmeklēšanā un radītu pilnīgāku izpratni par ES fondu administrēšanas procesu tiesībsargājošo iestāžu ietvaros.

Grafiks Nr.14 „Konstatētās neatbilstības sadalījumā pa finansējuma saņēmēju veidiem un neatbilstību veidiem uz 2013.gada 31.martu, milj. latu (% no kopējā neatbilstību apjoma).”

³⁷ ES fondu interneta vietnes sadaļā, kur tiek apkopota informācija par ES fondos konstatētām neatbilstībām: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1188>

³⁸ ES fondu interneta vietnes sadaļā par ES fondu finanšu progresu: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909> FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

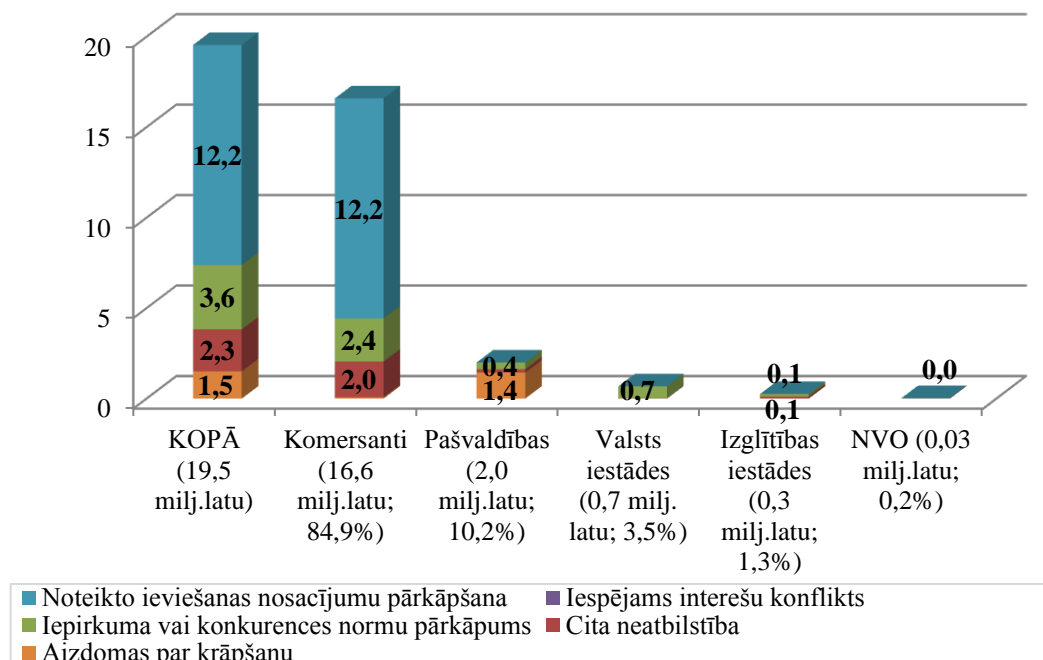
Katrā DP finansējuma saņēmēju veidi, kuru īstenotajos projektos konstatēts lielākais neatbilstību apjoms atšķiras saistībā ar specifiku atbalstāmajās nozarēs:

- DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” lielākais neatbilstību apjoms ir valsts iestāžu īstenotajos projektos – 0,8 milj. latu jeb 46,5 % no kopējā DP konstatētā neatbilstību apjoma;
- DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros 21,4 milj. latu jeb 97,6% no DP konstatēto neatbilstību apjoma veido neatbilstības komersantu īstenotajos projektos;
- DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros 9,9 milj. latu jeb 45,1% no kopējā DP konstatētā neatbilstību apjoma veido neatbilstības pašvaldību īstenotajos projektos.

Analizējot **neatbilstības ar finansiālu ietekmi 2013.gada pirmajā ceturksnī ES fondos**,

kā redzams grafikā Nr.15, tad kopējais neatbilstību apjoms ir 19,5 milj. latu, kur lielākais neatbilstību apjoms 12,2 milj. latu jeb 62,6 % ir konstatēts par noteikto ieviešanas nosacījumu pārkāpšanu. Kopējās tendences neatbilstību sadalījumā pa to veidiem un pa finansējuma saņēmējiem saglabājas iepriekšējās

Grafiks Nr.15 „Konstatētās neatbilstības sadalījumā pa finansējuma saņēmēju veidiem un neatbilstību veidiem 2013.gada pirmajā ceturksnī; milj. latu (% no kopējā neatbilstību apjoma).”

2013.gada pirmajā ceturksnī DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” konstatēti 50 neatbilstību gadījumi aktivitātes „Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros par kopējo summu 220,1 tūkst. latu jeb 1,6% no kopējās pieprasītās summas, un galvenie neatbilstību rašanās iemesli ir iepirkuma procedūru un līguma nosacījumu pārkāpumi.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

IZM un VIAA turpmāk rūpīgi jāvērtē problēmu sistēmiskuma rakstus un jāveic pasākumi risku mazināšanā.

Pārskata periodā DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” ietvaros joprojām lielāko neatbilstību apjomu veido iepirkuma pārkāpumi – gandrīz divas trešdaļas no visām neatbilstībām. Salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, ir ievērojami palielinājusies neatbilstību apjoms, kas saistīts ar aizdomām par krāpšanu, kas – saistīts ar ierosināto kriminālprocesu pret SIA „Gādība”, kura ir viltojusi VID izziņas par nodokļu neesamību un uzvarējusi vairākos Daugavpils pilsētas un novada domes, Līksnas, Kalkūnes un Dmenes pagasta pārvaldes, kā arī VARAM rīkotajos publiskajos iepirkumos (kopā 14 iepirkumi), kas līdzfinansēti no ERAF un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai. Iepirkumi saistīti ar darbu veikšanu dažādos infrastruktūras uzlabošanas un pilnveidošanas projektos. Ņemot vērā, ka šobrīd nav pierādīta tieša finansējuma saņēmēju vaina un lietas ir izvērtēšanas procesā, par šiem gadījumiem informācija ziņojuma protokollēmumā, ar ko tiek uzdots VARAM izvērtēt informāciju par iesaistītajām pašvaldībām, netiek iekļauta³⁹.

Analizējot zaudējumus valsts budžetam pārskata periodā, kas ir neatbilstoši veikti izdevumi un neatbilstības, kuras konstatētas tiešo vai pastarpināto valsts pārvaldes iestāžu, atvasināto publisko personu vai citu valsts iestāžu īstenotajos projektos, tai skaitā pašvaldību īstenotajos projektos, kā arī citi neatbilstošie no budžeta veiktie izdevumi, par ko netiks saņemts ES līdzfinansējums, secināms, ka kopumā valsts budžetam uz 2013.gada 31.martu radīti zaudējumi 2,0 milj. latu apmērā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu radītie zaudējumu palielinājušies par 0,6 milj. latu. Izdevumi tiek atgūti, tos ieturot no kārtēja/nākamā maksājuma, norakstot, atgūstot un ziņojot MK. Neatbilstības un neatbilstoši veikti izdevumi citu ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētu projektu ietvaros

No EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu programmu uzsākšanas brīža (2012.gada septembra) līdz pārskata perioda beigām neatbilstības nav konstatētas.

4.2. Neatbilstības un neatbilstoši veikti izdevumi Šveices programmas ietvaros

CFLA un Valsts kase līdz pārskata perioda beigām par neattiecināmiem izdevumiem kopumā ir atzinušas 75,4 tūkst. latu jeb 0,21% no Šveices programmā pieejamā kopējā publiskā finansējuma. 2013.gadā 1.ceturksnī ir konstatēta neatbilstība vienā iepirkuma procedūrā Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras administrētajā projektā.

4.3. Vadības, kontroles un uzraudzības sistēmas darbība, pasākumi risku mazināšanai

Lai nodrošinātu, ka EK tiek deklarēti tikai attiecināmie izdevumi, atbilstoši 2010.gada 9.novembra MK noteikumu Nr.1041 „Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi

³⁹ Saskaņā ar 2012.gada 25. septembra MK sēdes protokola Nr.5 21. § 3.punktā minēto MK ceturkšņa ziņojumos pēc nepieciešamības tiek iekļauta informācija par ceturksnī konstatētajiem būtiskākajiem neatbilstību gadījumiem pašvaldību īstenotajos projektos.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība” 51.2 punktam, VI, konstatējot būtiskus trūkumus vai pārkāpumus, var apturēt projekta ietvaros veikto izdevumu deklarēšanu EK, kā arī risku mazināšanas nolūkos uz laiku apturēt maksājumu veikšanu.

Uz š.g. 1.ceturksni, šādās apturēta maksājumu veikšana / izdevumu deklarēšana bija:

- DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” finanšu instrumenta ietvaros – aktivitātē „Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai”, ņemot EK audita konstatējumus un neatbilstoši veikto izdevumu riskus 2012.gada 5.oktobrī, Valsts Kase līdz trūkumu novēršanai un finanšu korekcijas apjoma precizēšanai ieturējuši 6,5 milj. latu no iepriekš EK deklarētajiem izdevumiem. Izdevumu deklarēšana EK apturēta arī IZM pārziņā esošās profesionālo izglītības programmu īstenošanas kvalitātes paaugstināšanas un augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšanas aktivitātēs 6,5 milj. latu apjomā līdz risku novēršanai un pilnīgai rīcības plānu izpildei.
- DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” prioritātē „Finanšu pieejamība” (finanšu instrumenti) – ņemot vērā EK audita rezultātus paredzēta finansējuma pārplānošana citām aktivitātēm. Aktivitātē „Biznesa inkubatori” apturēta deklarēšana EK no 2012.gada 10.jūnija līdz pilnīgai pārlicības gūšanai par RI un citu ārējo audita ieteikumu ieviešanu, sistēmas trūkumu novēršanu. Neizmaksātā (ieturētā) summa – 3,6 milj. latu.
- DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” apturēti maksājumu un/vai izdevumu deklarēšana 1 LM, 1 IZM, 1 KM, 1 EM, 3 SM un 4 VARAM projektos un kopumā līdz šim nedeklarētā summa ir 5,1 milj. latu, no tiem 1,2 milj. latu apmērā atjauno izdevumu deklarēšanu š.g. 2.ceturksnī, jo trūkumi attiecībā uz ceļa kvalitāti novērsti. Pārējie nedeklarētie izdevumi saistīti ar projektu „Rīgas Doma saglabāšana un sociālekonomiskā potenciāla efektivitātes izmantošana”, kur maksājumus finansējuma saņēmējam veic, bet deklarēšanu neveic līdz EK lēmumam par valsts atbalsta programmas apstiprināšanu (nedeklarētā summa – 3,9 milj. latu). Jāsecina, ka lielākajā daļā gadījumu riski konstatēti pirms maksājumu veikšanas, kas pozitīvi vērtējams. Savukārt 4 projektu apturēšana saistīta ar iespējamām krāpnieciskām darbībām (detalizētāk skatīt 1.2.5.sadaļā „Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” mērķu un rezultātu sasniegšana”), bet pārējos gadījumos iemesls ir konstatētie iespējami riski par izdevumu attiecināmību, piemēram, būvniecības defekti.

Ar mērķi līdz nākamajam 2014. – 2020.gada plānošanas periodam novērst kontrolējamos riskus, t.sk. neatbilstoši veikto izdevumu rašanās un korupcijas riskus, apzināt atlikušos riskus un sistēmas trūkumus, nepilnības, VI:

- 1) Izstrādājusi vadlīnijas Nr.10.11 „Vadlīnijas ziņošanai par Eiropas Savienības fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2007. – 2013.gada plānošanas periodā”;

- 2) Izstrādājusi vadlīnijas Nr.10.10 „Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu Eiropas Savienības fondu finansētajos projektos”;
- 3) MK informatīvajā ziņojumā „Finanšu ministrijas informatīvais ziņojums par ārvalstu finanšu resursu (ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta un Latvijas un Šveices sadarbības programmas) apguvi” ik ceturksni sniegta informācija par neatbilstoši veiktiem izdevumiem, riskiem un rīcību to mazināšanai;
- 4) Ar korupcijas novēršanu, risku mazināšanu saistīti jautājumi ir pārrunāti ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomē⁴⁰ un, ņemot vērā VI ierosinājumu, padomē panākta vienošanās, ka tiks organizētas tehniskās sanāksmes padomes apakšgrupā ar tiesībsargājošo iestāžu pārstāvjiem par praktiskiem gadījumiem, kur konstatētas aizdomas par krāpšanu, korupcijas riskiem utml.
- 5) Neatbilstošas rīcības risku mazināšanas, novēršanas nolūkos dažādi ES fondu uzraudzības, apguves un ieviešanas jautājumi izskatīti Eiropas Savienības fondu uzraudzības komitejas⁴¹ sēdēs, kas tiek sasaukta vismaz reizi pusgadā, piesaistot reģionālos, sociālos un nevalstiskos partnerus. Piemēram, 2010.gada novembra Uzraudzības komitejas sēdē tika izskatīti Sabiedriskā politikas centra „Providus” pētījumā⁴² norādītie riski un ieteikumi ES fondu korupcijas risku mazināšanā projektu pieteikumu vērtēšanas un publisko iepirkumu jomā. Tiks turpināts uzlabot ES fondu uzraudzības sistēmu ņemot vērā ieteikumu veidot sistēmu saprātīgi, lai tiktu identificētas ļaunprātības, tai pašā laikā neliekot šķēršļus efektīvai līdzekļu izlietošanai.
- 6) VI ir izstrādājusi risku vadības reģistru, kurā iekļauts un tiek pārvaldīts interešu konfliktu un krāpšanas risks. Šo risku mazināšanai un novēršanai vairāku ES fondu vadības procesu ietvaros tiek izmantoti apliecinājumi par neieinteresētību, kā arī norit efektīva personāla apmācība un sadarbības veidošana ar tiesībsargājošām iestādēm.
- 7) VI regulāri organizē tikšanās ar tiesībsargājošo iestāžu pārstāvjiem, t.sk. tiesnešiem, prokuroriem u.c., lai diskutētu par aktuālajiem problēmjautājumiem saistībā ar ES fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām, notiek informācijas apmaiņa par labās prakses piemēriem, lai nodrošinātu vienotu izpratni un lielāku iesaistīto institūciju informētību. 2012.gada oktobrī VI pārstāvji vadīja apmācības tiesībsargājošo iestāžu pārstāvjiem, kuru ietvaros tika sniegti skaidrojumi par ES fondu vadības un kontroles sistēmu, tās darbību.

⁴⁰ AFCOS ir konsultatīva koleģiāla institūcija, kuras mērķis ir veicināt vienotas Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības valsts politikas ieviešanu un attīstību un viens no uzdevumiem ir sniegt ieteikumus par ES finanšu interešu aizsardzības uzlabošanu, MK 2012.gada 17.janvāra rīkojums Nr.29 „Par Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes sastāvu”, MK 2010.gada 23.marta noteikumi Nr. 269 „Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padomes nolikums”

⁴¹ MK 2010.gada 23.novembra noteikumi Nr. 1072 „Uzraudzības komitejas nolikums”

⁴² Pētījums „Smiltis Eiropas naudas sadales zobratos – Eiropas Savienības fondu vadības sistēmas izaicinājumi un riski”, Sabiedriskās politikas centra „Providus” pētnieks Gatis Litvins, Rakstu sērijas izlaidums Nr.11, 2010.gads, pieejams:: http://www.providus.lv/upload_file/Publikācijas/Valsts_kvalitate/KC11L.pdf
 FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

- 8) Izveidota neatbilstību darba grupa⁴³ situācijas analīzei par valsts pārvaldes iestādēs konstatētajiem gadījumiem par tiesību aktiem neatbilstošu rīcību ar budžeta līdzekļiem un plānotajām darbībām disciplinārlietu ierosināšanai un izskatīšanai, kā arī vienlaikus saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 740⁴⁴ ik ceturksni notiek sanāksmes, kurās vienojas par neatbilstību gadījumiem, par kuriem jāziņo EK/OLAF.

4.4. Veiktie pasākumi ES fondu vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai

Galvenie 2013.gada 1.ceturksnī paveiktie pasākumi ES fondu vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai ir šādi:

Metodoloģiskā atbalsta stiprināšana ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm ar mērķi nodrošināt vienotu praksi starp iestādēm un mazināt neatbilstoši veikto izdevumu rašanās risku:

- 9) *Metodika Nr.12.5. „Metodika par netiešo izmaksu nemainīgās likmes plānošanu un piemērošanu”*

Metodika papildināta ar skaidrojumiem attiecībā uz netiešo izmaksu nemainīgās likmes plānošanu un piemērošanu, iesniedzot projekta iesniegumu, kā arī to īstenojot, ir likts uzsvars uz to, ka AI/SI ir jāpārbauda tikai tiešās projektu izmaksas, sniegti norādījumi rīcībai gadījumā, ja projektos tiek konstatēta neatbilstība, papildināta ar skaidrojumu par datu ievad VIS, kā arī par atsevišķa konta nodalīšanu projektu tiešajām izmaksām.

- 10) *Vadlīnijas Nr.10.1. „Vadlīnijas attiecināmo un neattiecināmo izmaksu noteikšanai 2007.-2013.gada plānošanas periodā”*

Papildinātas ar skaidrojumiem par atlīdzības izmaksām ES fondu projektos nodarbinātajiem, precizēti informācijas un publicitātes prasību ievērošanas nosacījumi, papildinātas ar vairākiem horizontāliem izdevumu attiecināmības nosacījumiem, kā arī iekļautas atbalstāmās darbībās un attiecināmības nosacījumi attiecībā uz TP otrās kārtas projektiem, kā arī 2014. – 2020.gada plānošanas perioda plānošanas izmaksām.

Vadlīnijas un metodikas aktualizētas, ņemot vērā RI auditos, VI deleģēto funkciju pārbaudēs, pārbaudēs projektu īstenošanas vietās un procedūru izvērtējumā konstatētās sistēmiskās nepilnības, kā arī izmaiņām normatīvajos aktos. Visas VI izstrādātās vadlīnijas, metodikas un skaidrojošie materiāli pieejami **ES fondu interneta vietnē**⁴⁵.

⁴³ Finanšu ministra 2012.gada 16. maija rīkojums Nr.232 „Par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektos identificēto neatbilstību ziņošanas EK darba grupu”

⁴⁴ MK 2010. gada 10. augusta noteikumi Nr.740 „Kārtība, kādā ziņo par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanā konstatētajām neatbilstībām, pieņem lēmumu par piešķirtā finansējuma izlietojumu un atgūst neatbilstošos izdevumus”

⁴⁵ ES fondu interneta vietnes sadaļa „Vadlīnijas, metodikas un skaidrojumi” <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1099>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

11) IUB sadarbībā ar VI ir izstrādājis skaidrojumu par priekšizpētes veikšanu paredzamās līgumcenas noteikšanai⁴⁶,

kurā ņemti vērā arī AI un SI sniegtie priekšlikumi, iekļaujot iespējamajos informācijas avotus to veikšanai un par dokumentēšanas nodrošināšanu.

Grozījumi ar ES fondu ieviešanu saistītajos normatīvajos aktos

Pārskata periodā ir izstrādāti šādi MK noteikumu projekti:

1) „Grozījumi MK 2009.gada 25.augusta noteikumos Nr.952 „Kārtība, kādā sniedz un pārbauda informāciju par pievienotās vērtības nodokļa piemērošanu Eiropas Savienības struktūrfondu finansēto projektu ietvaros un pieņem lēmumu par pievienotās vērtības nodokļa iekļaušanu projektu attiecināmajās izmaksās” – tajā aizstātas atsauces uz likumu „Par pievienotās vērtības nodokli” ar atsaucēm uz Pievienotās vērtības nodokļa likumu (plānots iesniegt izskatīšanai MK 2013.gada aprīļa vidū).

2) „Grozījumi 2012.gada 9.oktobra MK noteikumos Nr.694 „Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda vadības noteikumi” (plānots iesniegt izsludināšanai VSS līdz 2013.gada aprīļa beigām) par šādām būtiskām izmaiņām:

- a. atbilstoši FM iniciatīvai par iespēju vienkāršot atmaksu plānošanas sistēmu valsts pamatbudžetā, turpmāk EEZ/Norvēģijas finanšu instrumenta 2009.–2014.gada perioda ietvaros paredzēts atteikties no atmaksu, kas veiktas no resursa „dotācija no vispārējiem ieņēmumiem atmaksām valsts pamatbudžetam”, plānošanas gadskārtējā valsts budžeta likumā, ar to padarot finanšu plūsmu ērtāku un efektīvāku. Līdz ar to arī MK noteikumos Nr.694 apstiprinātā programmas finansējuma atmaksas vairs netiks plānotas valsts budžeta ieņēmumos;
- b. paredzēta kārtība, kādā iesniedz pārskatu par pievienotās vērtības nodokļa summām un tās iekļauj projekta attiecināmajās izmaksās.

3) „Grozījumi MK 2007.gada 31.jūlija noteikumos Nr.524 „Eiropas Savienības fondu vadības un kontroles sistēmas izveidošanas prasības” – paredzēts, cita starpā, noteikt saskaņošanas kārtību ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām par plānotajām būtiskajām izmaiņām to vadības un kontroles sistēmā (plānots iesniegt izsludināšanai VSS līdz 2013.gada maija beigām).

VI kontroļu un virsuzraudzības stiprināšana

Pārskata periodā VI ir pabeigusi deleģēto funkciju pārbaudes visās ES fondu administrēšanā iesaistītajās institūcijās⁴⁷. Ņemot vērā veikto pārbaudu rezultātus⁴⁸, VI

⁴⁶ Pieejams ES fondu interneta vietnes sadaļā „Iepirkumu veikšanas ES fondu projektos”: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1177>

⁴⁷ Ņemot vērā, ka VI deleģēto funkciju pārbaudes sāka veikt 2012.gad martā, š.g. 1.ceturksnī ir noslēdzies 2012.gada deleģēto funkciju pārbaudu periods. Kopā veiktas 18 deleģēto funkciju pārbaudes, t.sk., atkārtotās pārbaudes, 40 virspārbaudes AI/SI veiktajām PPIV un 9 VI PPIV

⁴⁸ Kopā 2012.gadā VI veikusi 18 deleģēto funkciju pārbaudes, t.sk., atkārtotās pārbaudes, 40 virspārbaudes AI/SI veiktajām PPIV un 9 VI PPIV

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

2013.gada 1.ceturksnī ir veikusi izvērtējumu⁴⁹ par 2012.gadā veikto deleģēto funkciju pārbažu rezultātiem, iestāžu iekšējo procedūru izvērtējuma rezultātiem, veikusi iestāžu risku analīzi un identificējusi galvenās problemātiskās jomas un nepieciešamos uzlabojumus katrā iestādē un iestādēs kopumā. Galvenās jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi vairumā iestāžu ir projektu iesniegumu vērtēšanas procesā, maksājumu pieprasījumu izskatīšanas termiņu ievērošanā, datu ievades un datu kvalitātes VIS nodrošināšanā, iepirkumu pārbažu jomā un uzraudzības nodrošināšanas jomā u.c.

Pamatojoties uz veikto izvērtējumu, 2013.gadā deleģēto funkciju pārbaudes, pārbažu intensitāte un apjoms plānots un tiks veikts pamatojoties uz šiem izvērtējumiem, prioritāri pārbaudot iestādes ar visaugstāko risku līmeni. Iestādēs, kuru risku novērtējums ir vidējs, un kurās iepriekšējā periodā netika konstatēti būtiski trūkumi, pārbažu apjomā pamatā tiks iekļautas tās jomas, kurās katrā iestādē tika konstatēti trūkumi un izteikti ieteikumi to novēršanai, tādējādi mazinot pārbažu apjomu, administratīvo slogu un stiprinot iestādēm deleģēto funkciju veikšanu un kvalitāti. Iestādēs, kurās saskaņā ar veikto izvērtējumu, trūkumi netika konstatēti vai tika konstatēti nebūtiski trūkumi, šajā periodā pārbaudes netiek plānotas, izņemot gadījumus, ja tiks saņemtas indikācijas, kas liecinātu par nepieciešamību veikt ārkārtas pārbaudes arī šajās iestādēs.

Ņemot vērā veikto izvērtējumu, arī šajā pārskata periodā VI turpina veikt deleģēto funkciju pārbaudes, kā arī piedalās virspārbaudēs ES fondu projektu īstenošanas vietās novērotāja statusā, lai gūtu pārliecību par to, ka AI/SI PPIV veic atbilstoši VI un AI/SI izstrādātajai metodikai/vadlīnijām un turpina veikt PPIV.

4.5. Plānotie pasākumi vadības un kontroles sistēmas pilnveidošanai

Metodoloģiskā atbalsta stiprināšana ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm

- 1) *Vadlīnijas Nr.10.10 „Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu Eiropas Savienības fondu finansētajos projektos”*

Tiks papildinātas ar dažāda veida proporcionālo korekciju piemērošanas gadījumiem, īpaši izdalot gadījumus iepirkumos virs un zem normatīvajos aktos noteiktajiem sliekšņiem, tādā veidā nodrošinot iesaistīto iestāžu izpratni par korekciju piemērošanas specifiku dažādu pārkāpumu gadījumā. Papildus tiks skaidri noteikta vadlīniju piemērošana arī EEZ finanšu instrumentu, Norvēģijas finanšu instrumentu un Šveices programmās. Tāpat vadlīnijās noteikti proporcionālo finanšu korekciju apmēri par pārkāpumiem iepirkumu jomā.

- 2) *Vadlīnijas Nr. 10.11. „Vadlīnijas ziņošanai par Eiropas Savienības fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām un neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2007.- 2013.gada plānošanas periodā”*

Plānots iekļaut detalizētākus skaidrojumus par neatbilstību ievadi VIS.

⁴⁹ Saskaņā ar informatīvajā ziņojumā par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas un Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim 7.2. punkta 4.apakšpunktā minēto FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

3) *Vadlīnijas Nr. 10.7. „Vadlīnijas par projekta attiecināmo izmaksu pamatojošiem dokumentiem”*

Plānots iestrādāt precizējumus attiecībā uz tirgus izpētes dokumentēšanu, obligāti iesniedzamo pamatojošo dokumentu apjomu utt.

4) *Lietotāja rokasgrāmatu „Eiropas Savienības Struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēmas Biznesa rokasgrāmata”*

Plānots papildināt ar informācijas ievades nosacījumiem jaunajos datu ievades laukos iepirkumu pirmspārbaudēm un pārbaudēm projektu īstenošanas vietās.

5. ES fondu izvērtēšanas jautājumi

Lai nodrošinātu ES fondu piešķirtā finansējuma efektīvu izmantošanu, VI saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 47. pantu veic tematisko izvērtēšanu. 2013. gada 1. ceturksnī darbs tika veltīts izvērtēšanas jautājumiem, kas saistīti ar ES fondu plānošanas dokumentu izstrādi 2014. – 2020. gada periodam, kam ir nozīmīga loma dokumentu kvalitātes pārbaudē un izrietoši to uzlabošanā. Izvērtēšanas uzdevums ir arī nodrošināt, ka plānošanas dokumenti un to snieguma rādītāji atļauj veikt attiecīgās rīcībpolitikas ietekmes un efektivitātes izvērtēšanu nākotnē.

2013. gada 7. martā tika noslēgts līgums ar par ES Kohēzijas politikas fondu⁵⁰ DP ex – ante izvērtēšanu un ir uzsākts izvērtēšanas process, tiek izvērtēta izstrādāto DP projektu investīciju stratēģija, rādītāju un to mērķu atbilstība, kā arī šo mērķu ieguldījums un sasaiste ar ES līmeņa stratēģijām, kā arī tiek veikts DP Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums atbilstoši ES un Latvijas regulējošajiem aktiem.

Izvērtēšanas kapacitātes celšanas kontekstā atzīmējami pēc FM iniciatīvas notikušie semināri par jauno pieeju rādītāju definēšanai un izvērtēšanas prasībām 2014. – 2020. gada plānošanas periodā, kuru semināru praktisko norisi nodrošināja VKanc un kuru mērķa auditorija bija 2014. – 2020. gada perioda fondu plānošanā, uzraudzībā un izvērtēšanā iesaistītie institūciju pārstāvji:

1. 2013. gada janvārī tika organizēts seminārs par ESF rādītāju definēšanu un ex-ante izvērtēšanas procesu, kā ietvaros DG EMPL eksperti iepazīstināja ar pieejamām veiksmīgai rādītāju definēšanai, kā arī izklāstīja EK redzējumu attiecībā uz ex – ante izvērtējuma procesu ES dalībvalstu veidotajām fondu DP;
2. 2013. gadā februārī tika organizēts seminārs par ERAF, KF rādītāju definēšanu, kuru vadīja EK Reģionu politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta eksperti. Semināra ietvaros padziļināta uzmanība tika veltīta arī izvērtēšanas prasībām 2014. – 2020. gada plānošanas periodā, kā arī DP snieguma ietvara izveidei.

⁵⁰ Eiropas reģionālās attīstības fonds, Eiropas sociālais fonds un Kohēzijas fonds.

6. Jaunais ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periods⁵¹

FM turpina pārstāvēt Latvijas intereses sarunās par Kohēzijas politikas regulējumu pēc 2013.gada, kā arī nodrošina dalību ieviešanas un deleģēto aktu ekspertu sanāksmēs.

Pārskata periodā ir izskatīti nozaru ministriju iesūtītie piedāvājumi nākamajam ES fondu plānošanas periodam 2014.–2020.gadam, organizētas tikšanās ar ministriju pārstāvjiem, klāt pieaicinot PKC un sociālos partnerus. Līdz pārskata perioda beigām ir notikušas arī vairākas neformālās sarunas ar EK pārstāvjiem, tai skaitā, par tematiskiem jautājumiem.

Nacionālā līmenī VI veic aktivitātes ES fondu plānošanas dokumentu sagatavošanai. Atbilstoši saskaņotajam indikatīvajam laika grafikam, līdz 2013.gada vidum turpinās 2012.gada decembrī uzsāktas neformālās sarunas ar EK par plānošanas dokumentu izstrādi.

Kā minēts ziņojuma sadaļā 5. „ES fondu izvērtēšanas jautājumi”, tad 2013. gada martā uzsākts ex-ante izvērtēšanas process, kuram paredzēta būtiska loma 2014. – 2020. gada plānošanas perioda ES Kohēzijas politikas fondu⁵² DP kvalitātes nodrošināšanā.

Galvenās sanāksmes un tikšanās:

- 1) 14.–15.februārī Briselē notika neformālās tematiskās sarunas ar EK pārstāvjiem par energoefektivitātes, vides un klimata pārmaiņu jautājumiem.
- 2) 28.februārī–1.martā Rīgā notika neformālās tematiskās sarunas ar EK pārstāvjiem par nodarbinātības, sociālās iekļaušanas un nabadzības riska mazināšanas, kā arī izglītības jautājumiem.
- 3) 14. – 15.martā Briselē notika neformālās tematiskās sarunas ar EK par informācijas komunikāciju tehnoloģijas, integrētajām teritoriālajām investīcijām un ZM pārziņā esošo *Liaison entre actions de developpement rural (LEADER)* programmu.
- 4) 27.martā Briselē notika augsta līmeņa tikšanās ar EK pārstāvjiem, kuras laikā tika pārrunāti galvenie principi nākamā ES fondu plānošanas perioda 2014.–2020.gadam ieviešanai, optimālais investīciju apjoms un līdzsvars starp ieguldījumu prioritātēm, kā arī nozaru stratēģiskie redzējumi, īpaši uzsverot transporta pamatnostādnes un Viedas specializācijas stratēģiju. Sanāksmes laikā tika pārrunāti arī jautājumi par ilgtspējīgu pilsētvides attīstību un institucionālo ietvaru.

Nākamajā ceturksnī tiks strādāts, lai sagatavotu ES fondu plānošanas dokumentu – Partnerības līgumu un DP projektus, ar mērķi 2013.gada maijā organizēt sabiedriskās apspriešanas un iesniegt plānošanas dokumentu projektus EK komentāru sniegšanai. Neformālais sarunu process nepieciešams, lai nodrošinātu pēc iespējas veiksmīgāku plānošanas dokumentu oficiālo apstiprināšanu, kad tie 2013.jūlijā tiks neoficiāli iesniegti EK komentāru sniegšanai.

⁵¹ <http://www.esfondi.lv/page.php?id=346>

⁵² Eiropas reģionālās attīstības fonds, Eiropas sociālais fonds un Kohēzijas fonds.

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

Nacionālajā līmenī 2013.gada 2.ceturksnī ir šādas tikšanās un pasākumi:

1. Sanāksmes ar nozaru ministrijām un PKC par neatrisinātajiem problēmjautājumiem atbilstoši neformālo tematisko sarunu laikā ar EK pārstāvjiem izrunātajam.
2. 10.–11.aprīlī Rīgā notika ceturtās neformālās tematiskās sarunas ar EK pārstāvjiem par pētniecības, attīstības, inovācijas, augstākās izglītības, mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas un administratīvās kapacitātes jautājumiem.
3. 25.aprīlī notika Koalīcijas darba grupas sanāksme, kuras laikā ziņots par piedāvātajām pārdalēm starp ieguldījumu prioritātēm.
4. 15. – 16.maijā Jelgavā plānota Pagaidu Uzraudzības komitejas sanāksme, kuras laikā tiks prezentēti ES fondu plānošanas dokumentu projekti.
5. 17.maijā Rīgā plānota tikšanās ar EK pārstāvjiem, kuras laikā tiks pārrunāti neatrisinātie tematiskie un horizontālie jautājumi par Partnerības līguma un DP sagatavotajiem projektiem.

7. Secinājumi un turpmākā rīcība

FM turpinās uzraudzīt virssaistību izlietojumu un maksājumu mērķu finansējuma saņēmējiem uzraudzību, nepieciešamības gadījumā virzot priekšlikumu virssaistību samazinājumam MK.

Galvenie iemesli, kas kavē ES fondu ieviešanu, ir problēmas iepirkumu jomā un līgumu laušana. Turpinās darbs pie iepirkumu procedūru vienkāršošanas, kā arī AI/SI sadarbībā ar IUB turpina organizēt seminārus ES fondu finansējuma saņēmējiem par iepirkumu procedūru normu pareizu pielietošanu un pavaddokumentu sagatavošanu. Līgumu laušanas vai neatbilstību rašanās biežs cēlonis ir nekvalitatīvi sagatavoti projekta dokumenti, projektu ieviešanas laikā konstatētās neatbilstības un krāpnieciskās darbības. Būvniecības nozarē celtniecības/būvniecības darbus un līdz ar to maksājumu pieprasījumu iesniegšanu aizkavē ieilgušie aukstie laika apstākļi Latvijas teritorijā.

Pārskata periodā ir apstiprinātas visas EEZ/Norvēģijas finanšu instrumentu 2009.–2014.gada perioda Latvijas programmas un norit aktīvs darbs pie programmu uzsākšanas un nozaru ministriju izstrādāto MK noteikumu projektu par programmu īstenošanu saskaņošanu, un, lai paātrinātu tiesību aktu projektu par programmu īstenošanu virzību MK, VI ar šīm ziņojumam pievienoto protokollēmuma projektu ierosina, atbildīgajām ministrijām minētos tiesību aktu projektus iesniegt VKanc izskatīšanai MK sēdē kā MK lietu.

Lai nodrošinātu padziļinātu finansējuma saņēmēju, kā arī ES fondu administrēšanā iesaistīto institūciju darbinieku izpratni par galvenajiem neatbilstību rašanās iemesliem un to mazināšanas iespējām, IUB interneta vietnē regulāri tiek aktualizēta Informācija par biežāk sastopamajām kļūdām ES fondu projektu iepirkumos⁵³, kā arī normatīvo aktu skaidrojumi⁵⁴. Papildus VI 2013.gadā sadarbībā ar Latvijas tiesnešu mācību centru turpinās labo praksi un plāno organizēt papildus apmācības par ES fondu jautājumiem tiesnešiem un prokuroriem.

VI regulāri aktualizē virkni metodisko un skaidrojošo materiālu ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm, kā arī MK noteikumus, lai nodrošinātu vienotu praksi starp iestādēm un mazināt neatbilstoši veikto izdevumu rašanās risku.

Pamatojoties uz veikto izvērtējumu par 2012.gadā veikto deleģēto funkciju pārbažu rezultātiem, iestāžu iekšējo procedūru izvērtējuma rezultātiem un konstatētajām problēmām, 2013.gadā deleģēto funkciju pārbaudes, pārbažu intensitāte un apjoms plānots un tiks veiktas, prioritāri pārbaudot iestādes ar visaugstāko risku līmeni, tādējādi mazinot pārbažu apjomu, administratīvo slogu un stiprinot iestādēm deleģēto funkciju veikšanu un kvalitāti, tomēr vienlaicīgi nodrošinās pietiekošas kontroles, lai vērtētu drošas finanšu pārvaldības principu ievērošanu un atbilstošu deleģēto funkciju veikšanu.

⁵³Biezāk sastopamās kļūdas ES fondu projektu iepirkumos <http://www.iub.gov.lv/node/183>

⁵⁴Skaidrojumi, kas saistīti ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumu un Publisko iepirkumu likumu pieejami šeit: <http://www.iub.gov.lv/node/98>

FMzino_140513_ES_fondi; Informatīvais ziņojums par ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta, Norvēģijas finanšu instrumenta un Latvijas–Šveices sadarbības programmas apguvi līdz 2012.gada 31.decembrim

FM turpina pārstāvēt Latvijas intereses sarunās par Kohēzijas politikas regulējumu pēc 2013.gada, kā arī nodrošina dalību ieviešanas un deleģēto aktu ekspertu sanāksmēs. Nākamajā ceturksnī tiks strādāts, lai sagatavotu ES fondu plānošanas dokumentu – Partnerības līgumu un DP projektus, ar mērķi 2013.gada maijā organizēt sabiedriskās apspriešanas un iesniegt plānošanas dokumentu projektus EK komentāru sniegšanai.

Finanšu ministrs

A.Vilks

14.05.2013. 11:00

12 888

Signe Albiņa

Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu uzraudzības departamenta

Uzņēmējdarbības un inovāciju uzraudzības nodaļas vadītāja vietniece

Tālr. 67083808, fakss 67095697

Signe.Albina@fm.gov.lv